

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
**Manuscrise nu se in-
 napolază.**

hunyad.

Perchizițiile dela Deva

Arad, 9/22 Iulie.

(=) Trebuie să revenim asupra faimoaselor perchiziții dela Deva. O vom face păstrându-ne tot calmul, pe care *nu* l'ar merita purtarea de necrezut a reprezentanților autorității de stat față de cei mai onorabili fruntași ai neamului nostru în regiunile de glorioasă pomenire daco-română.

Am fi așteptat poate să se rostească mai întâi oficialitatea, în prima linie miniștri de interne și justiție, cari — dacă n'am trăi în fericita Ungarie — n'ar fi tolerat nepedepsite nici douăzeci și patru de ceasuri cele săvârșite la Deva, din ordinul procurorului, de către autoritățile polițienești și de către jandarmi, sub viteaza conducere a unui locotenent de honvezi. Dar guvernul va fi având grijile lui cu situația externă, pe care o tot complică de atât amar de vreme. Apoi este și prea mare rușinea dela Deva, așa că pricepem tăcerea și târăgâneala celorce vor fi socotit să descopere o conspirație și n'au isbutit decât a screme un șoarece!

Ținem să ne spunem cuvântul respectat în această urâtă afacere, căci tocmai acum se face vâlvă cu anumite măsuri excepționale, pe cari contele Tisza, cancelarul fără de titlu al monarhiei, le-ar fi pus la cale în consiliile miniștrilor comuni dela Viena și în tainicile conciliabile dela Pesta pentru o pază mai strajnică a elementelor naționaliste în cuprinsul țării și la hotare. Presa ungurească, trufase și limbută cum îi este firea, a precizat chiar și momentul foarte interesant, că măsurile excepționale, prin urmare *poli-*

țienești, nu s'ar referi numai la teritoriile din-spre Serbia, ci și la ținuturile locuite de Români și la „mişcările” din preajma hotarelor României....

Mintea sănătoasă se vede astfel îndrumată a căuta și a stabili o legătură de causalitate între măsurile excepționale ce s'ar fi plănuit de guvern și între perchizițiile cu atât mai excepționale ce s'au săvârșit la Deva de autoritățile judiciare și polițienești.

Am avea deci sub ochii noștri uimiți cea dintâi manifestare de fapt a unei stări suflețești ce ar putea provoca efecte incalculabile în atmosfera politică destul de anormală a patriei noastre.

„Cea dintâi” manifestare, vorba vine, căci am mai văzut și altele de când cu ruperea tratatelor de pace între contele Tisza și partidul național român. E destul să ne aducem aminte de isprăvile Ohranei Tisza-Duliscovici în chestia Vaida-Voevod. Tot conspirații rusofile sbârână și atunci în creerii înfrigați ai contelui Tisza și tot falimentul cel mai rușinos al atentatului moral a fost sfârșitul ca și în cazurile dela Deva.

Firește că, după acest faliment, care aiurea ar fi compromis definitiv reputația politică a primului nostru ministru, nu ne-am fi așteptat să se repete experimentul atât de curând. Dar cine și-a pierdut odată capul, greu și-l mai poate regăsi.

Cu o repezițiune într'adevăr dramatică, perchizițiile dela Deva — menite a descoperi grozave conspirații rusofile și irredentiste! — au pus vârf sistemului de înscenări și umeliri pe socoteala loialității românești, de grija căreia nu mai pot dormi moștenitorii conspiratorilor dela 1848.

Ce s'a petrecut la Deva, se știe. O bănuială lipsită chiar de umbra vreunui motiv și restălmăcirea perversă a împrejurărilor unei afaceri cu totul inocente, au deslănțuit perchiziția mai mult decât brutală a casei dlui *Dr. Alexandru Hosszu Longin*, iar falsificarea unei depeși — cu intenție sau nu, cine ar putea-o spune? — a provocat invazia aceluiași agenți polițienești în casa dlui *Francisc Hosszu Longin*, care lipsea din oraș. Toate camerele, toate mobilele, toate saltarele toate hârtiile acestor fruntași au fost răsturnate cu nemaipomenită îndărjire. Dar cu toate aceste vandalisme, de origină mai veche decât timpurile medievale, ceea ce ar fi fost să se găsească, numai pentru că există în bolnave imaginații, — nu s'a putut găsi. Cu atât mai strălucit s'a dovedit și cu acest prilej, că irredenta română și rusofilismul nostru sunt numai nălucirile patologice ale mentalității oligarhilor mari și mici de sub înalta oblăduire a contelui Tisza.

Ori poate că nu sunt tocmai năluciri de ordin patologic aceste isprăvi? Poate că sistemul *politic* ține locul sistemului *nervos*? Poate că bolnavii se prefac, spre a putea opera cu atât mai nejeanați?

Cazul Tisza-Duliscovici ne îndreptățește a susține ipoteza din urmă. Bine știu polițistii, fâțși ori secreți, ai contelui Tisza, ceea ce ar dori stăpânul lor. Bine știu dumnealor, că țanta supremului lor inspirator este să ne discrediteze, după socoteala ticăloasă a calomniatorilor, că pe urma oricărei calomnii, fie chiar spulberată, rămâne totuși ceva... De altă parte, cine știe — poate că ne vom pierde și noi sărita, vom protesta și noi *cu toată tăria*, iar atuncia dulăii sistemului vor avea

PASIVA

100000	—
6'70	53394 30
7'60	614719 13
	155866 —
	5000 —
	1057 18
	14941 13
	4856 —
	20056 60
	969890 34

CREDIT

72790	15
24373	31
6387	08
103550	54

Notele săptămânei *)

Bustul lui Gh. Panu. — Semănător în redingotă. — Ideal sau grăunțe. — Demisia soflor Bulandra din Teatrul Național. — Incendul dela Luvru.

Intr'una din admirabilele scrisori, cuprinse în volumul „Dreptate”, al poetului Vlahuță, am citit următoarele rânduri:

„Eu nu scriu decât pentru tipar, — după cum tu, care ești plugar, nu sameni decât în arătură și nu (i-ar veni să arunci o mână de grâu în drum, ori cât ar spune vrăbille, pentru asta, că ești cel mai cărpănos și mai necloplit dintre agricultori”.

„Mi-am adus aminte de aceste gânduri când am văzut bustul lui Gh. Panu. Și atunci am înțeles că comparația poetului nu poate fi valabilă ori când. Dovadă: bustul lui Gh. Panu. Cu poalele redingotei ridicate într'o mână și cu mâna cealaltă aruncând seminte sau... grăunțe pe o potecă nisipoasă a Cișmigiuului, — așa a revenit printre noi, în bronz, Gh. Panu. „Tu, care ești plugar, nu sameni decât în arătură” — spune poetul. Gh. Panu, care nu e plugar

*) Autorul acestor note, unul din cei dintâi și cei mai prețuiți redactori ai noștri, ne dă voie să tipărim și în ziarul nostru vioaiete și prin excelență literarele cronici semnate de dânsul, în „Flacăra”, cu pseudonimul „Cronicarul Dâmboviței”. Cettorii noștri se vor bucura neșpus. De acum vom căuta să dăm notele în aceeași zi a săptămânei: Lunea.

însă, nu e ținut să respecte asemenea reguli banale. El poate să semene, și... în nisipul Cișmigiuului.

Dar dacă Gh. Panu n'a fost plugar, de ce fantazia amicilor săi l'a închipuit semănând? Pe cât se pare, din cât ne lasă a înțelege inscripția de pe monument, fiindcă defunctul a fost un semănător de idei. Foarte bine. Dar atunci de ce postura aceea atât de ridiculă? De ce în redingotă? Semănătorii poartă redingotă? Și de ce cu poalele redingotei sumese, ca fustele unei jupăne, care deretică prin casă? Ce, ideile stau în poalele redingotei? S'apoi ce sunt ideile? Grăunțe?

Iată atâtea întrebări ce m'au chinuit pe când la inaugurarea monumentului, părintele Avramescu, cu glasul său superb, oficia slujba divină, având la stânga o măreață coroană oferită de „Uniunea Eyreilor pământeni”. Și privind într'una gestul acela umoristic, am avut de-odată impresia că eu și ceilalți prieteni sau admiratori ai lui Panu nu eram decât niște pui de găină sau alte animale domestice cărora defunctul sărbătorit, ca o babă ce-și iubește poiața, le aruncă din poala redingotei grăunțe, strigându-le cu glas de bronz:

—Puuii mamii, pui-pui-pui! Puuii mamii pui-pui-pui!

Pietatea este, desigur, un sentiment vrednic de admirație. Cu o condiție însă: să nu fie ridicolă.

Și pe mine monumentul lui Panu mă face să răd. Este ceva baroc. Cu toate acestea, d. Hălăceanu s'a îmbrăcat în redingotă și joben ca să primească, în numele orașului București, acest monument.

— Ei, ce era să faci? Vorba Românilui: calul de dar nu se caută la dinți.

Ba se caută. Trebuie să se caute. N'o să-mi întretin o herghelie de cai stîrbi de dragul prietenilor și al proverbelor române. S'apoi primăria capitalei nu e datoare să primească ori ce monument i se oferă. Să fim pioși; dar să fim și inteligenți; să avem puțin gust artistic. N'o să-mi așez în salon o mătură, numai fiindcă acest simbolic obiect de artă m'a fost dăruit de un bun prieten.

Ar fi bine ca pe viitor nici un monument să nu se poată ridica pe străzile, pietele sau în grădinile noastre publice, fără ca planul lui să fie de cu vreme aprobat de o comisie de oameni competenți. Bine înțeles, această comisie pricepătoare de artă se va putea alcătui chiar din băcani, meseriași și medici. Pentru a corespunde vremii democratice în care trăim, nu văd de ce nu s'ar adăoga și un măcelar. Cu nici un pret însă, nu va trebui să intre în ea artiști.

Dna și d. Bulandra au demisionat iar din societatea dramatică. De sigur, pentru Teatrul Național este o pierdere. Pentru artiștii demisionați însă această pierdere devine un câștig, sau, mai exact o serie întreagă de câștiguri. Și între interesul teatrului și interesul personal, bine înțeles că cel din urmă trebuie să primeze.

Pricina demisiunilor este: măsura direcțiunei de a interzice artiștilor Teatrului Național să mai dea reprezentații în provincie pe socoteala lor. De sigur, această măsură trebuie susținută în ceea ce privește Teatrul Național, dar poate fi și combătută, — în ceea ce privește pe artiști.

de lucru să înăbușe... o adevărată revoluție!

Ehei! Fiți pe pace, măreți și mărunței agenți provocatori de imitație rusească. Bombele calomniilor voastre se sparg toate la lumina zilei și provocările voastre nu ne pot scoate din răbdări! Puteți continua, puteți ticlui alte și alte „conspirații”. Puteți falsifica telegrame, puteți răscoli căminele noastre, puteți face orice, sub paza procurorilor și a jandarmilor. Noi răbdăm și — rădem de tragicomediile voastre. Răbdăm și rădem, căci fiecare nouă călcare de lege, fiecare nouă ticăloșie a satrapilor, este o treaptă mai mult pe scara ce-i coboară în mormântul de veci!

Poincaré la Petersburg. Vizita președintelui republicii franceze este de-o importanță mult mai mare, decât îi atribuie presa din monarhia noastră. Ziarele germane, bine informate, află, că Poincaré va trece la Stockholm din Petersburg, cu misiunea specială de a convinge pe regele Svediei, că va face rău, dacă se va lăsa prins în mrejele triplei-alianțe. Ziarele din Germania reeditează senzația diplomatică, dată și de noi la timpul său, că Suedia ar avea să ia locul României, în tripla alianță. Președintele Franței va încerca să arate Svediei, cât de inutil este pentru ea să se aventureze în o politică războinică, nefiind interesele ei nici decât amenințate din partea Rusiei.

Alt moment însemnat al vizitei este împrejurarea, că ea urmează după vizita escadrei engleze în apele baltice. Ori cât de diplomatic desmint ministrii Angliei încheierea unei convenții maritime, între Anglia și Rusia, existența convenției se confirmă din nou. Toastul lui Poincaré contribuie mult la verificarea acestei bănueli.

Și mai ceva. Acuma, cu prilejul serbărilor improvizate în onoarea oaspei franceze, Rusia sloboade pe apă cele dintâi două dreadnoughturi, din cele cinci, votate de două acum doi ani. În 1916 vor fi gata toate

dreadnoughturile rusești — în lipsa cărora Rusia nu poate risca războiul cu Germania — și tot pe atunci va fi complectat, succesiv, contingentul permanent al armatei rusești la numărul de 2 și jum. milioane ostași.

Până la 1916 deci nu avem să ne temem de un atac al Rusiei. Dar conducătorii monarhiei noastre nu vor găsi ei oare, că pentru succesele noastre militare e mai favorabil a nu aștepta anul 1916? Iată o întrebare, la care orice zi ne poate aduce răspunsul.

Despre decursul vizitei se depeșează următoarele:

Președintele Poincaré a sosit la Kronstadt în 20 Iulie la orele 2 după amiază, pe bordul vasului „France”, escortat de mai multe vase. Tarul aștepta pe oaspele său pe bordul yachtului „Alexandria”. După prezentări d. Poincaré, însoțit de ministrul de marină al Rusiei, Grigorovici, s'a dus pe bordul yachtului „Alexandria”. Tarul a primit pe oaspele său la scara de imbarcare și l'a salutat cordial. Yachtul rus arborează pavilionul președintelui și apoi se îndreaptă spre Peterhof, unde, la debarcader, o gardă de onoare aștepta. D. Poincaré a fost salutat aci de marii duci, de aghiotanții generali ai tarului, de guvernatorul Petersburgului și de notabilități. Tarul conduse pe președinte într'un echipagi, spre palatul cel mare, unde d. Poincaré a descins. Puțin după sosire, d. Poincaré a fost primit de țarevnă.

La orele 7 și jumătate seara s'a dat la palatul cel mare un prânz de gală. Tarul a rostit cu acest prilej toastul următor:

„Domnule președinte! Permiteți-mi a vă spune, cât sunt de fericit, de a vă putea ura bun soșit aci. Șeful statului amic și aliat este totdeauna sigur, de a întâmpina primirea cea mai călduroasă în Rusia, dar, astăzi, satisfacțiunea noastră de a putea saluta pe președintele republicii franceze este îndoită, prin plăcerea de a reîntâlni, în dvoastră, o veche cunoștință cu care am fost încântat de a lega acum doi ani relații personale. Unite de mult timp prin simpatia mutuală a popoarelor și prin interese comune. Franța și Rusia sunt de aproape un sfert de veac strâns legate, spre a putea mai bine urmări aceeași țintă, care consistă în a salvarea interesele lor, colaborând la menținerea echilibrului și a păcii în Europa. Nu mă îndoiesc că, credincioase idealului lor pacific, sprijinite pe alianța lor încercată, precum și pe amicitia comună, ambele noastre țări vor continua să se bucure de binefacerile păcii

asigurată prin plenitudinea forțelor lor, strângând tot mai tare legăturile ce le unesc. Cu această urare foarte sinceră ridic paharul meu în sănătatea dvoastră dle președinte, precum și pentru prosperitatea și gloria Franței.

D. Poincaré a răspuns:

„Sire, mulțumesc Maj. Voastre pentru primirea atât de cordială, ce mi-a făcut-o, și o rog să creadă, că mi-a fost foarte plăcut să fac astăzi o nouă vizită augustului suveran/al unui popor amic și aliat. Credincios tradiției onorabililor mei predecesori, am voit să aduc Majestății Voastre și Rusiei solemnă mărturisire a sentimentelor, ce rămân neschimbate în toate inimile franceze. Aproape 25 de ani au trecut de când, într'o viziune clară a destinelor lor, țările noastre și-au unit silintele diplomaților lor.

Fericitele urmări ale acestei asociații permanente se resimt, în fiecare zi, în echilibrul lumii, bazat pe comunitatea de interese consacrate prin voința pacifică a celor două guverne, sprijinite pe armatele lor de uscat și de apă, cari se cunosc, se ști-mează și s'au obișnuit să fraternizeze.

Întărită printr'o lungă experiență și complectată prin prețioase prietenii, alianța, a cărei primă inițiativă a fost luată de ilustrul împărat Alexandru III și de regretatul președinte Carnot, a dat de atunci, în mod statornic, dovada acțiunii sale binefăcătoare și a nesdruncinatei sale țări. Maj. Voastră poate fi asigurată că mâine ca și ieri Franța va urmări, în colaborarea ei intimă și zilnică cu aliata ei, opera de pace și de civilizație la care ambele guverne și ambele națiuni n'au încetat să muncească. Închin paharul meu în cinstea Maj. Voastre, a M. S. împărăteasa, a M. S. împărăteasa mamă, a A. S. I. marele duce moștenitor și a întregii familii imperiale. Beau pentru mărirea și prosperitatea Rusiei.

Impotriva Maghiarilor. „Reichspost” publică la loc de frunte declarațiile unui înalt dignitar bisericesc:

„Azi poate mai avem vreme. Dar trebuie să-și facă drum convingerea că stăm în fața unei alternative. Sau o Serbie mare sau o Croație adevărată, nu numai de formă. A treia posibilitate nu e dată. Cu forța și cu măsuri politicești am putea întârzia acest proces, dar în istorie totuși sunt determinante momentele psihologice în definitiv. Dar psihologia teritorului dela sudul monarhiei se desvoltă, cu siguranță numai în cele două direcții. Aceia, cari cred în viitorul monarhiei habsburgice și într'un viitor al Croațiilor în cadrele monarhiei, și cari lucrează conform acestei credințe, sunt tratați de către toate zările „naționaliste” și chiar de către cele liberale — 90 procente din zările noastre! — ca sclavi ai străinilor” ca „mercenari austriaci”, ba până și ca „spioni”.

Da, o „Austrie” ca pe vremea când Croații au stat nemijlocit sub sceptrul Habsburgilor, o Austrie în care fiecarei națiuni să i se dea locul ce i se cuvine, o Austrie, în care toți Croații s'ar putea manifesta ca atari și în cadrele căreia pot ei spera desvoltarea lor religioasă, națională, politică, socială și economică, — iată idealul! Vor veni oare acelea vremuri?...

Dar acum? Aceste stări? Există undeva patriotism austro-ungar? În Ungaria, de sigur că nu. Acolo, există numai patriotism maghiar. Acolo găsim o ciudată ipocrizie: ce se numește în toate limbile lumii „Ungaria”, „ungar”, acolo se numește „maghiar”. În limba maghiară nu există termenul „Ungaria”, care să cuprindă și celelalte națiuni ale Ungariei.

În consecință, fiind Croații avizați la dinastie, acest fapt e un avantaj, de-o parte, dar e și un pericol, de alta. Înțeleg pentru dinastie. Se lămurește aceasta adâncindu-ne în psihicul elementelor liberale și naționaliste din țările noastre dela sud...

Poate fi combătută fiindcă artiștii noștri cej mai buni nu câștigă îndeajuns, nici în raport cu trebuințele lor, nici potrivit meritelor lor. Prin urmare, ei simt nevoia să alerge acolo unde admiratorii le ies mai cu plin în cale. Trebuie susținută însă în același timp măsura direcțiunii din punct de vedere al prestigiului Teatrului Național și al unității în activitatea acestei instituții. Este incontestabil că, dacă bunul renume al primei noastre scene l'au creat diferitele generații de artiști mari cari au făcut-o să strălucească cu talentul lor, autoritatea individuală a artiștilor de azi este, în bună parte, reflexul prestigiului instituției. Prin urmare un artist al Teatrului Național, când pleacă să joace în provincie, duce cu el ceva din bunul renume al scenei căreia aparține. Este firesc, dar, ca direcțiunea teatrului să revendice răspunderea și, deci, conducerea acestor expediții artistice.

Iată dar o împrejurare în care judecătorul imparțial are să se rostască într'o cauză în care fiecare parte are dreptate. Tribunalul, prin urmare, dă câștig de cauză ambelor părți, aprobând și măsura direcțiunii și demisiunea soților Bulandra.

Cu toate acestea, demisiunile artiștilor are de astă dată un înțeles oarecum ciudat. Dacă nu mă înșel, soții Bulandra au mai demisionat odată. Dar atunci cum se explică această a doua demisiune? Știam că non bis in idem. Și mai ales știam că nu se poate renunța de două ori la un singur loc.

Pentru ca actorii noștri de seamă să nu mai fie expuși pe viitor la situații atât de incurcate, ar fi bine să se ia măsuri serioase ca artiștii demisionați odată din societatea dramatică, să nu mai aibă dreptul să demisioneze a doua oară.

Luvrul a ars din nou. Se vede că este o justitie immanentă a lucrurilor și mai ales a... mătăsărilor.

Poetul Anghel a fost, dacă nu despăgubit, cel puțin răsunat. Ne pare bine!

Se știe că acest delicat poet a fost una din victimele cele mai greu încercate ale întâiului incendiu dela Luvru. Cu acel nenorocit prilej, flăcările i-au mistuit toată biblioteca, un roman inedit, poezii și nuvele inedite. Nici chiar tualetele muzei sale nu au fost cruțate de aciel îngrozitor dezastru. Poetul Anghel a dat în judecată atunci pe patronul Luvrului. Și astfel d. Moiescu a intrat în literatură fără ca d. Anghel să poată pătrunde în comerț. Fiindcă d. Moiescu n'a vrut cu nici un pret să recunoască dreptatea poetului.

Și cum era s'o recunoască? D. Anghel cerea să fie despăgubit pentru operele distruse. D. Moiescu l'a întrebat atunci, probabil, câți metri i-au dispărut. Și convingerea trebuie să fi urmat cam astfel:

Poetul Anghel (răspunzând supărat): Câți metri? Talentul nu se măsoară cu metrul!

D. Moiescu: Talentul? Ce e aia? Postav sau mătase?

Advocatul (silindu-se să lămurească pe negustor): Talentul domnule, este un fel de dantelă, un fel de Bruxelles...

D. Moiescu: Bruxelles? Aha, cunosc... Este o dantelă foarte scumpă... 40—60 de lei metrul... Adu factura, — și plătesc tot după factură...

În sfârșit ce să mai lungim vorba, nu s'au putut înțelege. Și astfel, poetul Anghel a rămas până azi păgubit.

Pe cât se pare însă, paguba poetului nu l'a prea fericit nici pe d. Moiescu. Dovadă: al doilea incendiu. Blestemul lui Anghel îl urmărește. Și astfel, mătăsăriile îi inconjură prăvălia ca o imensă tunică a lui Nessos, veșnic în stare să aprindă rafturile ce vin în atingere cu ea.

P. Locusteanu.

Hansi!

Impilarea prusiană în Alsacia-Lorena. — Un proces monstru. — Un articol admirabil al lui Georges Clemenceau. — Exilul lui Hansi. — Declarațiile d-lui Octavian Goga.

Afacerea Hansi a luat stârșit — dar urmările ei va influența încă multă vreme în mod penibil raporturile franco-germane. Am vorbit la timp cetitorilor acestui ziar despre Hansi, scriitorul și desemnatorul alsacian care, fiindcă a îndrăznit să ironizeze în deliciosul său album Mon Village pe jandarmii și pe institutorii germani, agenți brutali ai oprimirii prusiene în Alsacia-Lorena, a fost înaintat tribunalului din Lipsca sub acuzarea de înaltă trădare. Procesul patriotului alsacian s'a judecat de puține zile. Acuzarea de înaltă trădare nu a fost menținută. Hansi a fost însă condamnat la un an de închisoare pentru „încercare de agitație și de ridicol adusă patriei...”

Sentința aceasta, vă puteți închipui ușor senzația pe care a provocat-o în Franța. Ea nu e de loc făcută să amelioreze raporturile dintre cele două mari națiuni ale apusului, cu atât mai mult cu cât zările pangermaniste s'au datat cu acest prilej la obișnuitele lor violențe de limbă împotriva Franței și, mai ales, a locuitorilor din provinciile anexate. Ele cer cu insistență o și mai aspră persecutare a acelor care protestează împotriva forței brutale care voește să-i lipsească de limba și datinele strămoșești. Ca și cum puterile materiale ale vieții ar fi în stare să înfrângă impalpabila dar formidabila conștiință!

Dacă osândirea lui Hansi constituie pe deoparte o dovadă grosolană a îngustimii de vederi politice și sociale pe cari Prusia o arată de mulți ani zadarnic și necontentit, ea a mai dat prilej Alsacienilor și Lorenilor să-și afirme odată mai mult unitatea culturală față de frații lor din marea republică de dincolo de Rhin. În Franța, sentința iniță a judecătorilor din Lipsca a stârșit o revoltă mare și fecundă a opiniei publice. Revolta aceasta o găsim exprimată cu o sinceritate, cu o vioiciune și cu o strălucire rară de cătră cel mai de seamă om politic al Franței contemporane, de tinerescul mosneag a cărui influență și autoritate se proiectează viguros asupra tuturor treburilor interne și externe ale acestei țări. L-am numit pe Georges Clemenceau!

Articolul său apărut în ziarul „L'homme libre” pe care-l conduce îmi pare prea lung ca să-l traduc aici în întregime. Dar de ce nu aș da pasajii dintr'insul? Cele ce Georges Clemenceau le spune cu atâta emoțiune și profunzime despre Hansi și Alsacia se potrivește vai! de minune cu stările de lucruri din Transilvania. Ele se pot aplica ori unde există un neam asupritor și un neam de asupriți...

Dacă Hansi — scrie Clemenceau — ar fi fost osândit la o sută de ani închisoare și chiar mai mult, dacă ar fi prins de zidurile celulei sale prin lanțurile grele de fier, pentruca, nici după moarte să nu poată scăpa, dacă, prefăcut în cenușă, ușile și ferestrele temniței lui ar fi închise de teama ca o părțică cât de mică dintr'insul să nu ia drumul Vosgilor pe aripi de vânt — întru cât germanizarea Alsaciei ar fi ea mai avansată prin aceasta?

Trebuie să recunoaștem că forța brutală are niște foarte mari avantagii, deoarece ea conduce toată lumea exterioară. Dar Germanul cel mai nemțit și încă nu poate să ignoreze în sufletul lui căptușit cu fer că există o barieră nevăzută a omului interior de care sabia cea mai ascuțită, lovindu-se, se frânge. Și dacă ignorează aceasta, poate că știe totuși că, cu ajutorul vremii echitabil împărțită la toată lumea, omul interior este acela care sfârșește prin a-l determina pe celălalt. Într-o istorie ni-o atestază.

Ce-și pot spune oare judecătorii din Lipsca și întreaga Germanie care-l sărbătorește? Fi știu foarte bine că puterile lor se opresc pe pragul gândirii din Alsacia. Speranța lor

este nu de a suprima niște sentimente cari le displac, ci de a pune piedeci propagandei lor, oprindu-le de a se exprima. Acestea sunt imbecilele pretensiuni ale tuturor tiranilor, imbecilele pretensiuni ale tuturor tiranilor, ale căror înfrângeri sunt înscrise în toate paginile sacre — și faptul este îndoelnic — suflete lipsite de nobleță în cari se va isca această idee: „Să fim Germani pentru a nu fi întemnițați ca Hansi și pentru a obține niscăi-va favoruri pozitive”. Aceștia, chiar înainte de procesul dela Lipsca au avut vremea și ocazia să-și spună așa ceva în tăcerea demnității lor perdute. Nu văd ca aceasta să fi avansat mult afacerile germanizării.

...Și când copilașii din Mon Village vor întreba pentru ce Hansi se află în închisoare, nenorocirea Germaniei este că va trebui să răspundă, pentru ce. Teribili sunt copiiiăștia, fiindcă raționează fără înconjur. Și când unul din ei va întreba:

— Atunci, când Alsacia a devenit franceză, au fost oare oameni ca Hansi cari să regrete Germania, s'o mântuiască și să sufere pentru ideea lor, așa cum face astăzi Hansi pentru Franța?

— Nu. N'au fost.

— Pentru ce?

Ah! întrebările copilărești! Imposibil să le ocolești. Și va trebui să li se spună că Franța i-a lăsat pe Alsacieni să rămână Alsacieni după gustul lor și că Prusia a întreprins a-i germaniza. Și de ce s'ar fi revoltat împotriva Franței, când Franța nu-i oprima? Cum să nu protesteze împotriva Germaniei când ideea predominantă a Germaniei în Alsacia este de a oprima? Grație lui Hansi și a curții din Lipsca, ideile acestea își vor croi calea din ce în ce mai mult. Și cu cât se vor irita Germanii mai mult în zădărnicia luptei lor în contra imposibilului, cu atât vor întrebuița violența împotriva insuprimabilului obstacol și cu atât mai mult vor înfinge în sufletul Alsaciei ideea indiscutabilă a dreptului ei. Și deoarece istoricește dreptul trebuie să sfârșească prin a triumfa... Fata viam invenient. Implinească-se soarta.

În termeni de acest fel curajoși, sinceri și frumoși, își exprimă ilustrul om de stat indignarea și mâhnirea împotriva împulătorilor de neamuri, numescă-se ei Prusieni, Maghiari sau Ruși.

Afacerea Hansi a avut însă un epilog neașteptat. Odată cu sentința, tribunalul din Lipsca i-a acordat condamnatului cinci zile de libertate, după cari avea să se prezinte pentru a-și face osânda. Hansi însă a venit în Franța și nu s'a mai întors.

Și totuși toată lumea cunoștea curajul civic al acestui bun patriot care a înfruntat cu semeție grozava acuzare de înaltă trădare și care a stat în mai multe rânduri în închisorile nemțești pentru că a afirmat sus și tare că Alsacienii sunt oprimați. Care să fi fost cauza acestei retrageri brusce? Hansi a explicat-o într-o scrisoare deschisă trimisă ziarului Figaro. Din ea reiese mai mult închitarea și brutalitatea prusiană, și furia apoplectică cu care Germania lovește victimele politice ei de impilare cari îndrăznesc să se plângă.

De reținut din scrisoarea lui Hansi sunt următoarele pasajii. După ce afirmă cu energie că gândul său fusese să-și consume osânda, desemnatorul alsacian spune:

...Apoi m'am chibzuit și mi-am consultat prietenii. Era vorba să fiu închis în temnița dela Kotbus. Aș eși de acolo după cincisprezece luni, și după expresia ziarului Figaro nu aș mai fi decât o ruină fizică și mo-

rală. Procesul din Lipsca mi-a dovedit o ură așa de turbată, o exasperare așa de furioasă împotriva persoanei mele, încât aș avea totul de temut.

Dar motivele acestea, precum și starea sdruncinată a sănătății mele îmi sunt personale, și de fel decisive. Există altele mai grave.

Jurisprudența stabilită acum de înalta Curte din Lipsca și care va fi urmată de toți procurorii imperiului, face imposibilă orice luptă ca aceia pe care am dus-o eu în Alsacia. Nu există nici o manifestație care să nu poată fi considerată ca o excitare la luptă între două populațiuni. Și cum toată viața mea nu mă voi putea stăpâni de a mă plânge, aș eși din temnița pentru a fi închis din nou...

Acestea sunt motivele lui Hansi. De remarcat este atitudinea presei germane cu prilejul trecerii lui în Franța. Cele pangermaniste au protestat cu violență împotriva celor cinci zile de libertate acordate lui înainte de execuția sentinței. Ziarele mai serioase au recunoscut adevărul. Și adevărul este că tribunalul din Lipsca, ca rușinat de osânda iniță pe care a pronunțat-o, a dat el însuși comandantului prilejul de a ocoli pedeapsa lui pe cât de grea pe atât de nemeritată.

Cazul Hansi mi-a adus numai decât în minte prin uimitoarea analogie pe care o prezintă, cazul dlui Octavian Goga în Transilvania. Intocmai ca și autoritățile prusiene, autoritățile maghiare au confiscat o piesă de teatru: Domnul Notar și l-au acuzat pe autorul ei de agitație la revoltă numai fiindcă a îndrăznit să exprime adevărul prin mijlocul unei arte largi și viguroase din care orice preocupare de ostentațiune este eliminată.

D. Octavian Goga se află în prezent la Paris. Cine, mai bine decât d-sa, ar putea reflecta asupra afacerii patriotului alsacian? L-am întrebat ce crede despre ea, și mi-a răspuns cam în termenii următori:

„Ideea care se prezintă fatal în duhul oricărui om de inimă și civilizată este tocmai zădărnicia cu care neamurile asupritoare îndreptează tot felul de arme brutale împotriva neamurilor impilate. Există o justiție imanentă, care a dat întotdeauna victoria libertății de conștiință, și care i-o va da întotdeauna și în viitor.

„Asupra sustragerii lui Hansi dela violența și nedreapta sa pedeapsă, ce aș putea să spun? Motivele pe cari le înfățișează în scrisoarea-i trimisă lui „Figaro”, nu sunt, desigur, de disprețuit. Părerea mea însă este că ar fi trebuit să-și facă osânda. Aceasta în interesul neamului său. Nimic nu fecundează mai mult sufletul unui popor împilat și nu-l încurajează mai bine la luptă pentru păstrarea libertății sale de gândire, decât loviturile primite și îndurate de acela cari și-au luat grozava sarcină de a exprima revendicările lui. Hansi nu trebuia să-și părăsească patria și pe acela cari au nevoie de el.”

Astfel vorbi autorul „Domnului Notar”, amenințat el însuși de un proces iniț și de cine știe ce condamnare monstruoasă. În cuvintele lui văd un curaj civic rar și prețios.

Paris, 18 Iulie.

Adrian Corbul.

Ce scriu alții. La „Românul”, ziarul oficial al comitetului național s'a făcut o schimbare. Directorul aceluia d. Vasile Goldiș s'a retras cedând locul său altor forte. Nu ne îndoim că „Românul”, după cum se vede va fi același apărător desinteresat al cauzei noastre naționale și că el va servi și mai departe duhul întru care s'a plămădit. Omul care a condus acest organ și toți cari au fost și sunt în slujba lui, nu ne îndoim, vor lucra în cea mai completă armonie cu toți acei fii ai neamului, cari au stat și stau în modul cel mai desinteresat în slujba cauzei noastre naționale.

Presă e o armă atât de valoroasă pentru noi îndeosebi, încât chiar cu cele mai mari jertfe trebuie s'o susținem și s'o punem întreagă în slujba cauzei noastre naționale.

În împărăția ei se vor discuta liber toate ideile cari

vin să slujească cauza noastră și să întărească organizația noastră de partid. Intreagă această presă va trăi astfel în deplină armonie, căci ținta nu poate fi decât una: cultivarea conștiinței naționale...

Prăbușirea lui Francisc Ferdinand a căzut asupra noastră ca un trăsnet. Lovitura a fost atât de grea, încât se părea că ne-am pierdut pe-o clipă cumpăna judecării.

Dar legile firești își fac cursul lor. La porunca acestora evenimentele alcargă înainte, tot înainte, amețitor de iute.

Privim împrejur și ne dăm seama. Facem bilanțul. Am pierdut mult, foarte mult, dar n'am pierdut totul. Am rămas același neam cu același capital pe care l'am avut când am intrat în luptă. Acest capital în cazul că Francisc Ferdinand ar fi trăit ar fi putut produce mult atât cât nădăduiam noi. Cu toate acestea vom căuta să-l angajăm cu aceeași energie și cu aceeași abnegațiune ca dintr'eu început în lupta hotărâtoare ce ne așteaptă.

E vorba însă să cultivăm cu pricepere acest capital. El e toată averea noastră, e *conștiința noastră națională*. Muncă și iară muncă pe toate terenele și mai ales pe terenul culturii noastre naționale. Să ne dăm silința ca fiecare fiu al neamului nostru să devie un Român conștiințiu, un soldat ager, gata la cel dintâi semn de ori ce luptă. („Gaz. Trans”).

Pace sau războiu.

Sub acest titlu cunoscutul sociolog d. Dr. Oscar Jászai publică în numărul recent al ziarului radical „Világ” un primarticol energic, cu o expunere limpede a motivelor, cari rețin monarhia dela o acțiune militară în contra Serbiei. Pentru că e singurul glas în toată presa maghiară, care combate această nouă inspirație a împintenaților noștri compatrioți, și pentru că — în fine — și d. Jászai face constatarea, pe care noi am susținut-o de atâtea vreme, că tot atât de democrați și de reformatori sunt opoziționiștii ca și mândra poetă a lui Tisza, ca și vechii primitivii nababi unguri, reproducem următoarele părți mai importante din acest articol:

Tara stă încă sub funebra impresie a tragediei dela Serajevo. (Primele gânduri) Cu toții suntem pe-o formă frământați mai întâi de motivele, cari au provocat acest fapt și apoi de mijloacele prin cari s'ar putea în viitor măcar evita astfel de manifestații anarhice într-o anumită provincie, pătură socială. O astfel de faptă e provocată de bună seamă de starea nemulțămitoare a împrejurărilor, în cari trăesc locuitorii respectivei provincii. Deci primul gând omenesc e, să ameliorăm starea locuitorilor, să le satisfacem cererile, să le mijlocim o educație sănătoasă. Soluția se poate da deci acestei probleme numai pe cale economică și culturală. Așa cugetă întreaga pătură luminată și democratică a țării.

Dar ce planuri țes oare falnicii urmași ai lui Árpád?

Se adună în pomposul palat de pe țărmul Dunării și într-o armonie lugubră de glasuri, în zângănit de pînteni și scăpărări de scantei din ochi cu toții, fără deosebire, de partid înaltă un imn lui „Hadur” și spumegă de dorul răsunării, de dorul vărsării de sânge. Ședința asta de tristă memorie, când în întreg parlament nu s'a înălțat un glas cuminte, nu s'a auzit o vorbă potolită, s'a ținut în 15 Iulie. Tisza și Apponyi — strașnicul paznic al păcii europene: Apponyi — Polónyi și Szmrecsányi cu toții uitându-și de misiunea, ce le-a dat-o blăjîmul popor dela țară, însetoșat după cultură și care se teme de urgiile războiului, cu toții pretind război. Vezi Doamne, un popor, o ființă organică, ce crește se desvoltă, e însetată după cultură și libertate poate fi pusă la cale cu o lovitură de sabie, ca un pînten la ghiata d-lor lor cu un șurub.

În contra patriotismului, șovinismului exaltat, care conduce la astfel de propuneri se scoală d. Jászai și cu competența, setea de adevăr și cu o adevărată pătrundere a împrejurărilor combate concepția absurdă a parlamentului. Arată mai întâi de toate, că e imposibil, să strivim, sau să cucerim astăzi statul și naționalitatea sârbească. Înainte vremuri ar fi fost posibilă o alipire a Serbiei la monarhie, dar astăzi nu. Printr'un război, printr'o atitu-

dine dușmănoasă îi otrăvim rănile încă sângere, o mai slăbim pentru câteva decenii, dar nici decum nu o putem nimici total. Singurul lucru cuminte, ce-l putem face cu Serbia ca stat, e, să-i arătăm o atitudine amicală, să-i mijlocim desvoltarea normală culturală și economică, sprijinind-o să ajungă la mare, făcând convenție comercială cu ea, din care fapt mai ales ar rezulta un folos pentru monarhie, dată fiind superioritatea noastră pe teren industrial și economic.

Dar până a sta de vorbă cu Serbia, până a-i cere ei satisfacție, să ne achităm noi datorințele interne, căci în interiorul țării e isvorul tuturor conflictelor, ce le avem cu țările vecine. Să ne reformăm constituția și obiceiurile. Să democratizăm țara și pe această bază să îmbunătățim soarta naționalităților. Asta-i singura soluție fericită a crizei actuale, care nici decum nu se poate rezolvi în afară de hotarele țării. E problema naționalităților la mijloc: chestia Slavilor din sud. Să le dăm libertate națională acestora, să le mijlocim cultivarea lor. De vrem să nu mai graviteze spre Belgrad, să facem din Zagrab un focar mai puternic de cultură, de cum e Belgradul. Aceasta să fie lozincă exaltaților junkeri, fanfaronilor grofi, a mărginișilor latifundiari; ridicarea nivelului cultural al provinciilor, nu înțesarea țării cu jandarmi antipatici. În senzul acesta trebuie să răspundă parlamentul nostru, dacă e democrat, ambițiilor imperialistice ale Austriei. Cu zângănit de sabii nici nu spăriem, nici nu luminăm pe fanaticii studenți, cari își jertfesc cu cea mai mare ușurință viața pentru idealul lor. Să asigurăm naționalităților desvoltarea naturală, istorică.

Să încetăm cu procesele de presă, cu insinuările de tradări de patrie, să sistăm listele proscrisilor, să nu confiscăm fără motiv fonduri adunate cu greu din munca unui popor oprost. Nu cu Cuvaj, ci cu homerule, nu cu țesături de intrigi între diferitele confesiuni și naționalități — cum face Bilinski —, ci prin armonizarea și înfrățirea tuturor elementelor să ne nuzum a face din naționalități pașnici locuitori ai țării. Nu amărăciune și desgust, ci simpatie și dragoste să trezească în suflete legile și ordinațiunile.

Să creem teren pentru înlesnirea însoțirilor economice, a convenirilor sociale cu scopuri culturale; să dăm pământ năpăstuiților, să-i înfrățim cu munca și cu glia și atunci vom putea crea armonie între locuitori și o conlucrare pacinică a naționalităților cu Maghiarii și deci unitatea reală puternică a statului. Îndeosebi opoziția să-i aducă aminte de făgăduielile date, că va democratiza țara, singura formă de guvernământ, care poate solidariza elementele eterogene, cari toate au o tendință centrifugală.

Studenții Croați.

O acțiune nespuse de frumoasă și semnificativă, pentru trezirea conștiinței naționale, a multimilor ținute în incultură de sistemul de maghiarizare, au pornit studenții croați din Viena, membrii ai societății academice „Zvojnimir” împreună cu membrii societății „Hrvatska Narodna Strazna” (Apărarea națională croată).

Membrii acestor două societăți au hotărât să pornească la turneu prin comunele comitatului Sopron, locuite de Croați. Ceata trimisă în acest scop de către numitele societăți croate a pornit, în zilele trecute, în frunte cu studentul Klepac și au ținut până acum în comunele cu numirea oficială Darulalva și Sopronkertes câte-o șezătoare culturală.

„Keleti Értésítő”, firește, e năcăjit:

„Membrii comisiei — scrie — purtând în butonieră insignii naționale croate au fost întâmpinați în Darulalva de țăranul Pinezici. Locuitorii din satele Darulalva și Sopronkertes după serviciul divin, la care s'a ținut predică și s'au cântat sub conducerea învățătorului Martin Borenici cântări bisericesti în limba croată, a avut loc, în otelul Leeb, adunarea culturală, în cursul căreia studenții croați au fost sărbătoriți între cântări naționale acompaniate de acordurile tamburitelor. Țăranii bătrâni își povesteau amintirile de pe timpul, când Jellasic și atacase pe Maghiari. La stărușul sărbătorii studenții din Viena au vorbit despre mărirea poporului croat, despre însemnătatea imnului croat și au învățat poporul textul și melodia imnului. Unul dintre studenți a vorbit despre

origina poporului croat și i-a îndemnat pe țărani să țină la limba lor și să-și păstreze datinile naționale. A promis apoi țăranilor că le va trimite cărți de cuprins economic, scrise în limba croată, iar la iarnă societatea Zvojnimir le va trimite broșuri naționale, ca să le citească împreună cu toții. Învățătorul Borenici a mulțumit studenților, spunând că de 43 de ani lucrează în comuna aceasta, în care nu este nici un analfabet și a promis că după cum în trecut așa va lucra și în viitor, pentru ideile croate. Studenții, sărbătorii de săteni, s'au întors la Viena.

Desfacerea scrisorilor.

Violarea secretului epistolar.

Arad, 22 Iulie.

De repetite ori am primit plângeri din partea cetitorilor, că scrisorile trimise în străinătate, mai ales în România, ori cari vin de acolo, în cazuri numeroase poartă urmele deschiderii clandestine și numai arareori sunt desfăcute oficial.

Lucrul acesta am avut ocazie să-l constatăm și noi, precum și fruntașii noștri cari poartă corespondență vastă. Nu mai vorbim de teancurile de ziare, cărți și reviste din țară, al căror debit nu e detras prin lege și cari simplaminte servesc poliției maghiare dela graniță pentru încălzit (foc valah!) ori ca să-și înfășure slămina în ele.

Această violare a secretului epistolar, pentru care și codul penal maghiar prescrie pedeapsă, se vede că se practică pe o scară întinsă și din oficiu la poștele noastre, fără cea mai mică jenă și ne luându-se în seamă că nici măcar odată nu s'au putut descoperi „spioni” și „agitatori” pe această cale atât de infamantă pentru un stat care se pretinde civilizată.

În chestia aceasta d. N. Iorga, primind de mai multe ori scrisorile desfăcute din Ardeal, a făcut o interpelație în sesiunea trecută a parlamentului român; dar ori nu s'a făcut intervenție, ori că poliția dela graniță persistă în sistemul ei rușinos și ilegal, destul că violarea secretului epistolar continuă, mai mult în mod clandestin decât oficial.

De acest procedeu revoltător al autorităților noastre polițienești se vede că s'au molipsit și grănicerii austriei, căci iată ce scrie un ziar românesc din Bucovina:

„Un caz drastic s'a întâmplat dlui director tipografie Dimitrie Bucevschi din Suceava, care a primit, zilele trecute, o carte postală închisă dela un domn Dr. St. Dinulescu, din România, cunoscut Bucovinenilor printr'un studiu biografic asupra mitropolitului Silvestru Morariu. Cartea postală a fost ruptă pe margini și apoi lipită din nou cu cleiu. Cuprinsul acelei cărți postale închise este în adevăr compromițător: „Tragică moarte a moștenitorului austro-ungar și a soției sale a produs la noi în toată țara o adevărată consternație. Un mare doliu a cuprins neamul românesc de pretutindeni, mai ales că răposatul era prietenul Românilor. Atotputernicul Dumnezeu să reverse balsamul ceteresc asupra durerii profunde a veneratului și mult încercatului împărat al Austro-Ungariei”. Nu-i așa că avem de a face cu un strașnic caz de iredentism? Oare canalia care a rupt plicul nu s'a roșit de rușine la vederea acestor șire pline de compătimire creștinească? Iată iredentismul și conspirația Românilor bucovineni, păriți guvernului de democrații noștri! Dar oare până când va dura acest cabinet negru, menit să submineze prestigiul monarhiei și să calce constituția imperiului?”

Astfel în majoritatea cazurilor păzitorii ordinei și ai conspirațiilor împotriva integrității statului, se fac de haz. Ajunge să mai amintim un caz recent petrecut cu unul dintre membrii administrației noastre. Dânsul e amator colecționar de mărci și ca atare are schimb cu multe persoane din străinătate. O astfel de scrisoare suspectă cu mărci sosită din Germania (!) a fost desfăcută la poliția din localitate. Dar nu conținea nici planuri de război, nici alte secrete de stat și astfel i-a fost immanuată fără cea mai mică sfială din partea celor ce o desfăcuseră.

Nu mai rămâne alta de făcut, decât să se

pe țărani să tind
ționale. A promis
cuprins economic,
citatească Zvoimir
citească împreună
studentilor, spu-
a aceasta, în care
că după cum în
ideile croate. Stu-
la Viena.

stolilor.

stolar.

rad, 22 Iulie.

angeri din par-
ise în străină-
cari vin de a-
ă urmele des-
reori sunt des-

ie să-l consta-
ștri cari poar-
ai vorbim de
viste din țară,
lege și cari
maghiare dela
seamă că nici
coperi „spioni”
t de infamantă
civilizat.

ga, primind de
te din Ardeal,
trecută a par-
a făcut inter-
tă persistă în
tul că violarea
i mult în mod

or al autorită-
că s'au molip-
tă ce scrie un

t dlui director
Suceava, care
postala închisă
eu, din Româ-
ntr'un studiu
ilvestru Mora-
pe margini și
prinsul acelei
văr compromi-
itorului austro-
noi în toată
n mare doliu a
etutindenii, mai
omânilor. Atot-
balsamul ce-
veneratului și
astro-Ungariei”.
strașnic caz de
rupt plicul nu
estor sire plne
tă irendentismul
meni, părți gu-
Dar oare până
egru, menit să
și calce con-

or păzitorii or-
va integrității
ă mai amintim
dintre membril
amator colec-
himb cu multe
el de scrisoare
mania (!) a fost
e. Dar nu con-
alte secrete de
fără cea mai
desfăcuseră.
t, decât să se

interpeleze în parlament, când vom mai avea cazuri concrete și dovezi la îndemână de violare a secretului epistolar, ca să se pună capăt odată acestei suspiciuni și abuz scandalos.

Pățania seminaristilor din București.

— 31 de arestați! —

Ziarele maghiare de zi au primit următoarea știre din Sibiu:

„Treizeci de studenți și o studentă din România au făcut zilele trecute excursie în Ardeal. Marți dimineața cu trenul de Sibiu se inapoiau în țară, urmați de un jandarm. Când s'au urcat în tren excursioniștii români au început să-i injure pe Maghiari. Iar după ce au trecut de gara Turnu-roșu, au început să demonstreze:

— Huideo! Jos Ungurii, jos Ungaria! Trăiască România!

Jandarmul și conductorul i-au făcut atenți pe excursioniștii să se potolească până sunt pe pământ maghiar, la aceasta studenții au început să-i injure pe amândoi. Atunci jandarmul i-a provocat să se legitimeze făcându-i atenți că dacă nu tac, la proxima gară îi va aresta.

Așa s'a și întâmplat. Trenul s'a oprit la gara cea mai apropiată și jandarmul i-a somat pe studenții români să-l urmeze, dar aceștia s'au împotrivit. La moment au sosit încă douăzeci de jandarmi, cari voiau să-i ducă pe excursioniștii la oficiul polițienesc de graniță. Pe drum unul dintre studenți a insultat cu bastonul pe un jandarm. Atunci a fost chemat pe telefon procurorul și judecătorul de instrucție din Sibiu, cart au venit la fața locului. La ordinul judecătorului de instrucție toți cei treizeci și unul de excursioniști au fost transportați în Sibiu, unde sunt ținuți în arest.

Excursioniștii români arestați sunt toți studenți la școlile superioare. Sunt acuzați că au bruscat autoritățile, pentru că unul dintre ei când s'au dat jos din vagon a ridicat bastonul asupra unui jandarm, scuipându-l în față.

Pe întreg parcursul împărțeau cocarde cu tricolor românesc și cu vorbe incalificabile injurau Ungaria, pe Unguri și casa domnitoare. Astăzi înainte de ameză a început interogatoriul lor”.

(Prin telefon).

Părăndu-ne încornurată știrea ziarului maghiar, numai decât ne-am pus în legătură telefonică cu Sibiu. Iată ce am aflat.

„Elevii deținuți, sunt seminaristii dela Nifon, (Ilecu teologic) din București. Ei sunt în număr de 31. Incidentul s'a întâmplat la granița dela Turnu Roșu, gara Porcesti. Fiind pe teritoriu român, seminaristii au intonat „Deșteaptă-te Române!” Urechile jandarmilor dela graniță fiind neplăcut gădălite de accentele cântecului, au somat pe seminaristi să tacă.

Aceștia au ripostat mai mult în glumă. Atunci jandarmii au dat poruncă să se desilpească vagonul excursioniștilor de trenul C. F. R.! Unul dintre seminaristii a sărit din vagon, și vola să treacă în alt vagon, nedeslăpit, al trenului român. Jandarmul din apropiere îl inhătă, iar elevul dete cu piciorul ca să scape.

Din acest incident s'a făurit acuza ultragului, va să zică a „împotrivirei la puterea autorităților”, și pentru fapta unui singur om, au fost deținuți toți cei 31! La ordinul judecatorului de instrucție din Sibiu, deținuții au fost escortați la Sibiu.

Incidentul dela graniță se întâmplase ieri, Marți, dimineața iar la Sibiu au sosit elevii seara. Intreaga ziua au fost ținuți nemâncați și nebeuți.

La Sibiu lumea se alarmase și la gară așteptau mulți Români, foarte agitați. Numai decât s'a depeșat ministrului de culte și instrucție la București, dar până acum nu se cunoaște rezultatul intervenției.

Comunitățile urbariale și composesoratele să ia seama!!

De: Dr. Ștefan C. Pop.

D. deputat Dr. Ștefan C. Pop scrie în „Poporul Român” o serie de articole despre chestia, azi cea mai importantă, a izlaurilor. Fiind chestia de importanță capitală, stărui și în ziarul nostru asupra ei. Pentru înțelegerea articolului II. dăm unele fragmente din articolul I.

Ministerul de agricultură prin ordinațiunea Nrul 7000—1914, a statorit ziua de 1 Maiu 1914 în care intră în vigoare articolul X: 1913 despre izlaurile neîmpărțite comune.

Este știut că prin art. de lege X:1913 se organizează izlaurile comunităților urbariale și a composesoratelor. După sistarea urbariului comunitățile urbariale și composesoratele fiindcă nu erau recunoscute de către legile țării de persoane juridice, se considerau de averile nimănu și deoarece și juridicatura era foarte neconsecventă și nu mult interes arăta față de aceste averi, izlaurile comunităților urbariale mai ales în părțile locuite de Români, erau expuse la capriciile autorităților astfel încât se poate cu drept cuvânt afirma că zăpăceala și neorientarea periclitează chiar existența acestor averi atât de indispensabile pentru țăranul român.

După legea nouă foștii urbarialiști au devenit singur stăpâni pe averile lor și atârni exclusiv dela dănsii ca aceste averi să fie păstrate, înmulțite și cu înțeleaptă conducere o adevărată binefacere pentru poporul nostru.

Conform ordinațiunei ministeriale comunitățile urbariale și composesoratele trebuie să fie organizate până la 1 Maiu 1915. Organizația și constituirea are mai multe părți pregătitoare astfel încât dacă volesc aceste comunități să săvârșească lucruri bune trebuie fără amânare să se pună pe lucru. Pasul prim a trebuit să-l facă autoritățile administrative și anume paragraful 13 din ordinațiune dispune ca toate izlaurile comune neîmpărțite să fie luate în evidență și această evidență este condusă de inspectoratul economic. Pasul al doilea este pregătirea adunării constituante. În scopul acesta cei îndreptățiți la izlaurile comune trebuie întruniți într-o adunare de orientare adecă o adunare care are chemarea să pregătească întreg materialul pentru adunarea constituantă. Să vorbim deci despre această adunare pregătitoare care după părerea mea este foarte importantă deoarece comunitățile urbariale aci fac proba de destoinicie ori de nevrednicie. Anume paragraful 27 din ordinațiunea ministerială spune că în scopul pregătirii adunării constituante să se întrunească o adunare de orientare. În cele prime 3 luni dela promulgarea legii cu chemarea adunării pregătitoare este însărcinată însuși organizarea actuală a comunităților urbariale așa încât până la 1 August urbarialiștii cu dela sine putere se pot întruni în adunare pregătitoare, convocarea o face președintele urbarial sau comitetul urbarial.

După expirarea termenului de 3 luni acest drept trece la autoritățile administrative, prin ce comunitățile urbariale dau cea mai eclatantă dovadă că nu sunt în stare a se folosi de drepturile garantate lor în lege și fără să observe ajung sub tutela forurilor administrative, își pierd independența hotărârii, ce din parte-mi consider de mare dezastru pentru urbarialiști fiindcă nu este eschis ba este aproape sigur că interesele urbarialiștilor vin în colizie cu interesul reprezentate de autoritățile administrative, mai pe românește zis urbarialiștii vor avea chiar în urma legii despre izlauri foarte multe daraveri cu autoritățile ad-

ministrative când va fi vorba despre redobândirea izlaurilor dela comunitățile politice sau dela alți uzurpatori.

Aceste adunări pregătitoare după cum amintisem au chemare foarte importantă. Ca președinte al acestei adunări funcționează acela, care a conchemat adunarea. În această adunare înainte de toate președintele este chemat să explice scopul legii despre izlaurile comune și să dea un mic rezumat despre dispozițiile legii. În această adunare se câștigă orientare despre acele izlauri cari în înțelesul legii vor forma o societate, mai departe își câștigă informațiuni despre acele împrejurări și date locale cari pot fi de folos la compunerea statutelor, regulamentului de pășunat și la întocmirea listelor.

După ce s'a încheiat discuția, adunarea alege pentru compunerea listelor și pentru pregătirea proiectului de statute și de regulamente o comisiune stătătoare din 3, 5, 7, sau 9 membri. În această comisiune dacă urbarialiștii sunt compuși din economi mai mari și din economi mai mici (gazde și mici proprietari) alegerea se face astfel că dacă comisia e din 3 membri unul trebuie să fie ales dintre micii economi, dacă comisia este din 5, — 2, dacă e din 7, — 3, dacă e din 9, — 4 trebuie să fie numărul micilor proprietari. La aceasta adunare afară de autorități numai proprietarii pot lua parte însă adunarea aceasta este îndreptățită a primi și pe alții în conferență. Alegerea comisiunilor se întâmplă cu votare nominală și fiecare îndreptățit are un singur vot. În comisiuni se pot alege și bărbați cari nu au competențe în izlazu comun. Este foarte de dorit, ca urbarialiștii să aleagă în această comisiune bărbați cu cunoștința legilor, cari se interesează de soartea poporului. Unde numai se poate să fie ales câte un avocat, proprietar, medic, preotul și dascălul să nu lipsească din aceste comisiuni.

II.

În Nrul 27 al „Poporului Român” am dat unele îndreptări comunităților urbariale despre lucrările pregătitoare, ce trebuie isprăvite în adunarea generală de constituire, și am făgăduit că în Nrul ce urmează am să vorbesc despre ce trebuie să lucreze comisiunile alese de către adunarea pregătitoare, numită în ordinațiunea ministerială *adunare de orientare*. Comisia aleasă în înțelesul §-lui 35 din ordinațiune, are să își aleagă din sânul ei cu majoritate de voturi, președinte, după aceea împarte datorințele între membri ei astfel, că acesștia, în cea mai scurtă vreme, au să adune datele de lipsă pentru întocmirea listelor și pentru pregătirea planului de statute. Va să zică comisia aceasta are să adune toate datele cari sunt de lipsă pentru a putea ținea adunarea generală de constituire. Insemn aci, că atât comisia administrativă dela comitat cât și ministrul de agricultură este îndreptățit a trimite un om al său în comisiunea pregătitoare a urbarialiștilor.

Cea mai de căpetenie și cea mai grea treabă este întocmirea listelor. În privința aceasta se vor ivi foarte multe ciocniri și pentru aceia aci se cere nu numai cunoștința deplină a împrejurărilor din comună ci și cunoștința largă de legi. Anume izlaurile comunităților (obștiilor) urbariale sunt date foștilor urbarialiști drept răsplată pentru robotele grele săvârșite de ei veacuri de-a rândul, astfel ele sunt numai și numai în stăpânirea lor. În înțelesul legii, foștii urbarialiști, au drept să scoată și în viitor pe străini din folosința izlaurilor.

Așa, înainte de toate va trebui statorit caracterul juridic a izlaurilor (adică felul și obârșia lor, căci astfel ele ajung o ființă ocro-

Bănel singuratice, foarte practice

PENTRU BISERICI.

Totfelul de aranjamente p. biserici și p. școli

execută ieftin

OLCSVÁRY GYULA, mäsar artistic, lffe-
rantul Instlt. gr. cat.

UNGVAR, Rákóczi-utca 22.

La dorință trimete gratis mostre și prospecte cu desenuri.

BANCI DE ȘCOALĂ

noul, durabile și elegante. (O 2081)

tită de legi.) și în privința aceasta nu pot îndeașuna pe foștii urbarialiști să se pună pe lucru cât mai îngrabă pentru a rectifica (îndrepta) cărțile funduare acolo unde izlazarile sunt și astăzi întabulate pe numele comunei politice. (pe sat, nu pe săteni!!) Dureri mai sunt și azi foarte multe izlazuri scrise pe comuna politică de unde se nasc nu numai ciocniri de drept ci și foarte multe încurcături. Îndreptarea cărții funduare se întâmplă foarte ușor, cu puțină osteneală, dar negrija noastră este păcătoasă. În înțelesul legii comunale, dacă foștii urbarialiști prin o rugare înaintată reprezentanței comunale cer rectificarea cărții funduare; antistia comunală este îndatorată să cheme reprezentanța comunală la adunare generală, punând la desbatere rugarea urbarialiștilor. În aceasta adunare generală, adevărându-se, că izlazarile în faptă sunt ale urbarialiștilor, reprezentanța își dă învoirea, ca în privința aceasta cartea funduare să fie rectificată și izlazarul mutat pe foștii urbarialiști. Astfel de hotărâri trebuiesc înaintate la comitat, unde de regulă se încuviințează și pe temeiul acesta, se poate face mutarea în cărțile funduare fără nici o pedecă.

Mai este apoi o chestie foarte însemnată, care trebuie rezolvită (isprăvită) în mod înțelept și anume chestia: oare de unde se ține izlazarul? ține-se el de intravilan (locurile din sat) sau de extravilan (locurile de pe câmp)? În privința aceasta legea LIII. din anul 1871 §. 56 spune că competența de izlaz (părtașia la izlaz) după sesiunile urbariale până când nu se dovedește almintea, se socotesc ca ținându-se de intravilan. Este o chestie foarte însemnată, care în fața legii a dat prilej la multe feluri de sentințe. Viața a împăcat astfel chestia, că în comunele noastre românești se primește porunca legii din 1871; dar este foarte îngăduitoare și față de proprietarii extravilanilor, așa încât prin înțelegere frățească totdeauna se pot mulțumi interesele intravilanștilor cu ale extravilanștilor, astfel că o parte din izlaz vine la intravilane iar alta trece la extravilane, sau mai pe românește, o parte rămâne la casă și cealaltă parte trece la pământ. Multe ar fi de spus spre lămurirea acestei chestii dar nu voesc să îngrămădesc prea multe întrebări, ca nu cumva aceste să cadă în dauna țintei de căpetenie, ce mi-am propus și anume de-a da îndreptări amănunțite pentru organizarea (închegarea) și constituirea urbarialiștilor în societăți (tovărășii). Atâta mai voesc să spun, că paragraful 4 din legea izlazarilor poruncește de-a dreptul că dacă izlazarile nu sunt pe numele proprietarilor adevărați, ci pe comună, fără amânare să se facă îndreptarea, chiar și cu proces, dacă altfel nu se poate. Aceasta o amintesc mai ales, pentru că slugărnicia a mers la noi atât de departe încât frunțașii și preoții au teamă, că vor cădea din mila administrației, dacă umblă să rectifice cărțile funduare.

Să ne întoarcem deci la întocmirea listelor.

În privința aceasta ordinațiunea este

binișor de încălțită și pentru aceia voesc să vorbesc mai pe larg despre aceasta chestie. Peste tot, izlazarile se pot împărți în patru categorii, (soiuri):

I. Întâia categorie este, când izlazele sunt în cartea funduare însemnate pe numele singuraticilor proprietari **cu arătarea cvotel** (părții fiecăruia), anume unde pe foaia A) este arătat că proprietarul cutare ce cvotă are din izlazarul comun nedespărțit.

II. Categoria a doua este aceea unde izlazarul urbarialiștilor este întabulat la cartea funduare ca **avere nedespărțită** a comunității urbariale, fără ca la unul fiecare să fie însemnate cvotele ce i se cuvin din acest izlaz.

III. A treia categorie este a izlazelor, cari sunt scrise pe **comuna politică**, unde așa dar este un singur proprietar: comuna ca persoană juridică (ca o ființă).

IV. A patra categorie sunt izlazarile **stăpânite împreună cu domnul de pământ**, unde procedura de segregare (procesul pentru despărțire) este în curgere. Aceste sunt categoriile mai obișnuite dar mai sunt și altele foarte rare la noi, la români. Despre acestea deocamdată nu voesc a face amintire. Chiar și cu categoria a patra avem c'amar rar de lucru, deoarece în vârtutea legii din 1913 aceste izlazuri se vor constitui în societăți numai după îndeplinirea segregării.

Ce se atinge de întâia categorie a izlazelor, comisia de pregătire va avea lucru de tot ușor, deoarece în virtutea paragrafului 138 din ordinațiune, în acest caz, comisia însărcinată cu facerea listelor cearcă, **prin antistia comunală ori prin inspectorul economic sau prin comisia administrativă** pe cei dela cărțile funduare să-i pună la îndemână, **scutit de spese și de timbre**, toate cărțile funduare, din cari apoi foarte ușor se poate întocmi lista părtașilor. Se poate întâmpla cel mult, că la cartea funduare este într'un fel iar la fața locului în alt fel, adecă alt părtaș este însemnat în cartea funduare și altul folosește competența de izlaz. Dreptul oricui se poate însă lămurii pe-o cale oarecare.

După primirea cărților funduare, acel bărbat din comisie, care este încredințat cu întocmirea listei, înseamnă cu ajutorul notarului comunal și a unui membru din antistie într'un conspect (tot un fel de listă) după formularul (tipicul) trimis de ministru, pe toți aceia cari în cartea funduare sunt însemnați ca părtași ai izlazarului comun, precum și cvota (partea) ce li se cuvine după cartea funduare. Dacă s'a făcut aceasta listă trebuie să se cerceteze amănunțit listele vechi și cadastrul cu ajutorul cărora se poate afla dacă cei băgați în cartea funduare sunt într'adevăr și în folosința izlazarului sau nu?! În scopul acesta, prin publicare (dare de știre) obicinuită în comună, trebuie chemați pe toți cei îndreptățiți și împreună cu dâșii trebuie să se statorească starea lucrurilor. Acei cari dovedesc prin cumpărare, prin schimb, prin moștenire sau prin dăruire că au ajuns în folosință, precum și aceia pe cari obștea sătenilor îi

conzideră (socotește) de îndreptățiți la izlaz — toți aceștia trebuie băgați în conspectul adică în lista părtașilor.

Ceva mai greu se va putea face lista în al doilea caz, când părtașii nu sunt însemnați unul fiecare cu numele, în cartea funduare. În cazul acesta comisia administrativă dela comitat trebuie să câștige toate actele (hârțile) cu privire la procedura de segregare, coalele de posesiune, cărțile principale, descripțiile urbariale etc. etc., iar membrul din comisie, încredințat cu întocmirea listei este îndreptățit a cerceta aceste acte în biroul (cântălăria) comisiei administrative. Comisia trimisă de adunarea pregătitoare nu este îndreptățită a cere să i se pună la îndemână aceste acte. De altfel datele de lipsă și în cazul acesta se pot câștiga dela tribunal.

(Va urma.)

Inmormântarea lui Emil Gârleanu.

Corpul mult regretatului scriitor a fost inmormântat Marți după amiază. Cortegiul a pornit din gara de Nord, a Bucureștilor, unde cosciugul a fost adus din Câmpulung și lăsat într'un vagon mortuar.

În gara de Nord s'a oficiat la orele 2 un serviciu divin de către doi preoți.

S'au depus numeroase coroane din partea direcției generale a Teatrului Național, Tinerimea artistică, comitetul Teatrului Național, Teatrul Național din Craiova, Teatrul Național din Iași, artiștii Teatrului Național din Craiova, Societatea scriitorilor români, familia Stere, învățătorii români, Cincinat Pavelescu, etc. etc.

De asemeni a fost depusă pe cosciug o jerbă de flori din partea dlui Al. Marghiloman.

În numeroasa asistență, care a venit să salute pentru ultima oară rămășițele lui Gârleanu, se aflau dñii N. Iorga, M. Dragomirescu, Emil Nicolau, A. de Herz, N. Pora, Haralambie Lecca, Rebreanu, Clarnet, Steriadi, D. Anghel, Stamatiadi, Nanu, Galaction, Cazaban, Dragoslav, Iancovescu, Cincinat Pavelescu, Dr. Gerota, maior Costandache, Beldiceanu, Seulescu, Florescu; o delegație a Casei de cetire „P. Liciu”, o delegație din partea ofițerilor din garnizoana București, formată din dñii locotenenti Petrescu, Georgescu, Mortzun și Cantea. Compania lirică Grigorescu a fost reprezentată prin d. Gany, care a depus o jerbă de flori.

După serviciul religios d. **M. Dragomirescu**, profesor universitar, a ținut o cuvântare din partea fostei reviste „Convorbiri critice.”

D. **Florescu** a vorbit din partea Teatrului Național din Craiova, iar d. **Nanu**, din partea artiștilor aceluia teatru.

Cortegiul a pornit pe calea Griviței, calea Victoriei și s'a oprit în fața Teatrului Național.

Aci a rostit o cuvântare d. Emil Nicolau care a făcut elogiul lui Gârleanu, relevând marile calități de om și de scriitor ale defunctului.

D. Stamatiad a vorbit în numele scriitorilor români.

D. Haralambie Lecca a rostit o cuvântare din partea Teatrului Național din Iași.

Apoi cortegiul a pornit la cimitirul Bellu, unde, după oficierea unui al doilea serviciu religios, s'a făcut înhumarea rămășițelor pământului ale lui Gârleanu.

Onorurile militare au fost date de o companie din reg. 21 Ilfov.

Cel mai căutat COSMETIC de față și de mână pentru dame este

CREMA LUCIA

care în cel mai scurt timp face pielea feței și a mânelor catifelată și albă ca zăpada. Prețul unei tegle 1.20 cor.; 6 tegle se expediază franco.

Prețul unui săpun 70 fil. Pudră (albă, crem sau roză) o cutie cu 1.50 cor. De vânzare numai la

Haas Miklós

farmacist. ÓCSÁN lângă Budapesta.

INFORMAȚIUNI.

„Furnica” și Ovreii.

Reproducem după „Furnica” răspunsul conștuit de un inimos și distins Român, dl G. Ranetti la o scrisoare a Evreilor din România supărați pentru comunicatul energetic al Ligei Culturale, publicat și de noi.

„Uniunea Evreilor Pământeni” publică un foarte injurios pamflet contra „Ligei Culturale a tuturor Românilor”, pe care o acuză că împiedecă pe Evreii din România să-și realizeze... visul lor de libertate!

Cum? Evreii n-au libertate în țara noastră? Slavă Domnului, noi știm că toți Evreii (afară de cei închiși la Văcărești pentru falimente frauduloase, exorcizării și șantajuri) se bucură de toate libertățile de cari beneficiază și fiii patriei noastre, pentru apărarea și mărirea căreia strămoșii Evreilor dela noi n-au făcut nimic în seurgerea veacurilor, ei fiind pripășiți de curând la noi, fugiți din Galiția și Polonia tocmai pentru a găsi un azil în ospitaliera Românie.

Evreii sunt așa de liberi în România, încât gazetarul Evrei insultă zilnic în presă oamenii politici și instituțiile publice ale țării, fără teamă de pedeapsă. Sunt așa de liberi că se îmbogățesc falsificând vinurile și otrăvind populația, ori jumind pe biata „gisch” română prin cămătăria cea mai nesățioasă.

Așa fiind, necontestabil „Uniunea Evreilor Pământeni” calomniază cu îndrăzneală țara noastră afirmând că Evreii sunt aci tiranizați, asupriți.

A, dar poate că „Uniunea” prin visul de libertate al Evreilor înțelege înecățenirea lor în masă, acordarea de drepturi politice în bloc? Apoi, să ne ierte. Așa chibșit, deocamdată, e eu neputință să le oferim. Ar fi monstruos, ar fi o crimă de lez — patriotism, astăzi, când chiar dintre Români autochtoni n-au dreptul de vot decât câțiva zeci de mii, când un milion de orașeni și cinci milioane de țărani nu se bucură încă de acest drept.

O altă îndrăzneală nepermisă comite „Uniunea Evreilor Pământeni” când amenință România cu blamul și admonestarea Europei, ca și când n'am fi stăpâni la noi în țară, ca și cum n'am fi dovedit că ori când suntem în stare să ne apărăm autonomia cu 500.000 de baionete, putându-ne dispensa ușor, — și mă mîr de ce nu ne dispensăm odată pentru totdeauna? — de cele câteva sute de brave motocicletate pe cari Evreii pământeni le pot pune la dispoziție, în caz de mobilizare, patriei în pericol...

Românul e pacinic și răbdător, dar să nu-l sganădăriți prin provocări smintite, c'apoi... ghivalt și vei mir, mamă! tatălă!

Arad, 22 Iulie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță călduri mari, în unele locuri ploi cu turtuni.

Prognostic telegrafic: călduri mari. Temperatura la amiază a fost 27. C.

Personale. D. Dr. Teodor Mihaili președintele clubului nostru parlamentar petrece de câteva zile la băile românești dela Sângiorzul-Român, împreună cu Doamna, și o societate distinsă. — D. Dr. Alexandru Valda deputatul Arpașului, și-a început practica de medic la Karlsbad. (Bohemia) încă în luna Iulie.

Tenorul Ionel Rădulescu, care după cum am anunțat la timp, a fost arestat în Orăștie sub bănuială unguerească de spionaj, de prezent se află în arestul preventiv din Cluj. Un ziar sovinișt din acest oraș povestind jafania dlui Rădulescu, afirmă că dânsul ar fi iertat unei intrigi femeiești. Dl Dr. Iuliu Pordea, avocatul „spionului”, speră că artistul nostru va ieși în curând din căpcana unguerească.

Atentat împotriva pulberăriei din Neoplanta. După cum se anunță din Neoplanta, ieri seara pe la orele 10 un individ necunoscut a pus-cab asupra soldatului dela postul nr. 2 dela pulberăria cetății. Soldatul, care afirmativ a fost rănit, a răspuns la împușcături, alarmând întreagă garnizoana. Atentatorul necunoscut n'a

putut fi prins până acum. Azi dimineată s'a dat ordin ca la fiecare post să fie puși câte 4 soldați. Comandantul cetății a fost de altcum informat, că se plănuiește incendiarea cetății. El a luat din cauza aceasta măsuri ca să fie trimise în cetate numărăși pompieri cari vor rămânea în cetate în permanentă.

Conflictul româno-bulgar. Primul ministru Ion I. Brătianu a hotărît o acțiune energetică contra Bulgariei. Prima măsură a fost rechemarea telegrafică a dlui Derussi, ministrul României în Bulgaria, care plecase în ziua aceea spre Sofia. Telegrama a ajuns pe dl Derussi în gara Gorna Orecovitz. Ministrul român s'a înapoiat imediat. Radoslavoff, a căutat să aibă o convorbire telefonică cu d. Derussi, care a înștiințat pe d. Radoslavoff că este rechemat. Eri dimineața d. Ion I. C. Brătianu a cerut audiența Soveranului la Castelul Peles.

Ultimulul României cere Bulgariei următoarele:

1. Să recunoască, că ultimele incidente dela granița dobrogeană sunt rezultatul primelor incidente provocate de cătră soldații bulgari cari au atacat posturile noastre de pe frontieră.

2. Să se retragă imediat trupele bulgare aduse în ultimele zile și în posturile de apărare a frontierei să se întrebunțeze pe viitor soldați și ofițeri originari cu totul din altă provincie decât din cele trei județe de frontieră Rusciuk, Șumla, Varna intru cât spiritele în acești soldați sunt surescitate contra Românilor din cauza anexării teritoriului dintre Turtucaia-Balcic.

3. Să fie pedepsiți provocatorii primelor incidente și

4. Incidentele să fie anchetate de către o comisiune compusă numai din delegații ambelor state în conflict.

D. Derussi, purtătorul acestei note-ultimatum, a plecat eri din capitală cu automobilul în Giurgiu și a trecut la Rusciuk la orele 4. Un tren special l-a condus apoi la Sofia. Dânsul are însărcinarea, ca în cazul în care guvernul bulgar nu va răspunde satisfăcător la nota României să părăsească imediat Sofia și să se înapoieze în țară.

În acest caz ruperea relațiilor cu Bulgaria este iminentă.

D. Derussi a sosit aseară la orele 10 cu un tren special în Sofia. Ministrul român a fost primit imediat în audiență de d. Radoslavoff, ministrul de externe, căruia i-a remis nota guvernului român.

Cununie. În 19 Iulie st. n. s'a serbat cununia dsoarei Valeria Popoviciu, fiica vrednicului paroh român Isaia Popoviciu din comuna Sillia cu dl Dumitru Gall oficiant la „Albina”. Ca preot cununător a funcționat Prea On. Domn Dr. George Popoviciu protopopul Lugojului, iar ca nasi Prea On. Domn Ioan Pepa protopopul Buziașului cu stimatea soție. Pentru rescumpărarea anunțurilor de cununie am primit suma de 20 cor. destinată fondului ziaristilor români. Dorim tinerei părechii deplină fericire!

Alegere de protopop în Oravița. Ni se scrie: „Alegerea a decurs în modul cel mai exemplar întrunind actualul administrator parohial Cornel Ștefan 25 de voturi, dl Dr. Lazar Iacob 24 voturi, și astfel a fost proclamat cu majoritate dl Cornel Ștefan de paroh al parohiei, până acum administrată de însuși actualul ales paroh”.

Necrolog. Subscrisul inst. de cred. și econ. aduce la cunoștință, că valorosul membru în direcțiune Vasile Hosszu, jude de curie în retragere a trecut la cele eterne în 18 Iulie n. 1914, în etate de 72 ani.

Cluj, la 20 Iulie n. 1914. „Vatra” inst. de cred. și economii.

Fie-i memoria binecuvântată!

x „Toklo” extirpător de bătăături. Se poate folosi cu succes contra bătăăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășărei pielei. După o fo-

losire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **TÖMÖRI ANTAL, Cegléd, II. kerület.** Tő 1919

x **Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic!** 100—200 procente economie, 20 filleri, 1 dosă de extract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimis franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie Antaloczy „Hygiene” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros)** vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).

x **În atențiunea bolnavilor!** Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u.** (Mi 1621)

CEL MAI BUN LOC DE RECREARE ÎN ARAD sunt scălzile dela Murăș „Neptun”.

Buffet. — Scălzi calde de aer și soare. (Ne 2255.)

x **Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuța** (aflător în **Budapesta VIII. Mária u. 30.**, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban **József 42 08**) e **unicul institut în Ungaria**, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mai grele și complicate ca: **boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copii etc.** Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale **mai are și 10 camere mobilat** pentru pacienți **deci foarte acomodat pentru publicul din provincă.** Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte da cu plăcere direcțiunea institutului. Ko. 2149.

Ultima oră.

APĂRAREA SĂRBILOR.

La începutul ședinței de azi deputatul **Iosif Rajasici** a răspuns la acuzațiile ridicate de către deputatul Szmrecsányi în interpeleția sa adresată primului ministru în chestia atentatului din Serajevo într-o ședință din săptămâna trecută.

Baronul Rajasici spune că afirmațiunile lui Szmrecsányi sunt pure combinații și nu se întemeiază pe date sigure. Nu sunt corecte afirmațiunile lui Szmrecsányi privitoare la stările din Bosnia în era lui Kállay. Pe atunci n'a putut fi vorba de o asuprire a Sărbilor din Bosnia, pentru că între monarhie și Serbia existau raporturile cele mai amicale, iar regele Milan chiar îl decorase pe Kállay. Kállay străduindu-se să creeze o națiune bosniacă cu o limbă așanumită serbocroată a provocat mare nemulțămire. Aceasta stare s'a putut menține numai până când a fost introdusă în Bosnia constituția. Kállay a exercitat un absolutism militar. Căstigarea Sărbilor pentru monarhie e meritul lui Burian și a lui Bilinski. Oratorul accentuiază de altcum că Sărbii nici nu sunt tratați cum s'ar conveni. Stările din Bosnia nu pot fi judecate numai în baza unui atentat. Deputatul Szmrecsányi desigur a fost condus de sentimentul de intoleranță când a ridicat acuze și a atacat pe Sărbii din Bosnia.

Nu sunt adevărate nici afirmațiile privitoare la Jeftanovici, căci acesta e independent materialicește și nici când n'a fost expulzat. Nu-i adevărat că studenții sârbi i-a bătut pe

sau

ai la

S

esia.

BERSON e cel mai bun călcăiu degumă.

profesorii croați din considerații naționale, deoarece sunt cazuri destule că ei i-au bătut și pe profesorii sârbi.

Iar despre activitatea Obranei iarăș nu se poate vorbi serios fără dovezi concrete. Trebuie să se facă deosebire între propaganda sârbească și aspirațiile pansârbești. Străduințele culturale nu pot fi încătuate între granițele lui de către nici un stat. Iar Sârbi din monarhie au o cultură veche în Serbia. (Sgomot).

E rezultatul unui sistem de guvernare greșit că pentru propaganda pansârbească îi face responsabili pe regele Petru și națiunea sârbească. (Sgomot. Mai multe glasuri : care națiune?)

Ei să zicem dar naționalitatea sârbească. „Narodna Obrana” a fost înființată în 1908 în Sabat ca instituțiune culturală și după cum arată și numirea pentru apărarea poporului și pentru ca să înroleze voluntari, dar de atunci și-a sistat această activitate. Azi ea are statute aprobate și stă sub supraveghierea autorităților. Azi ea e o centrală a societăților culturale și a reuniunilor de femei. Și „Slovenski Jug” și „Omladina” au fost înființate ca filiale de către Narodna Obrana.

Cea dintâi a fost desființată în 1912, iar despre Omladina nu știe nime nimic în Serbia.

În ce privește pe frații Pribicevici, ei sunt trei. Despre unul care nu se ține de patria mea nu vreau să vorbesc. Valerian Pribicevici e membru al coaliției croato-sârbe și e deputat în saborul croat. Dealtcum e călugăr. Adam Pribicevici a fost pretore, iar azi redactează un ziar popular și dezvoltă activitatea aceasta sub controla autorităților. Sârbi fac o politică în cadrele statului și au cea mai deplină credință față de dinastie.

După discursul lui Rajasici camera a continuat dezbaterile pe paragrafi a proiectului despre competențele justiției. În cursul dezbaterii se petrec scene agitate și zgomotoase.

Deputații Polonyi Dezső și Géza, precum și Palugyai și Sümegi sunt duși în fața comisiei de imunitate.

La orele 7 ajungându-se la paragraful 54, continuarea dezbaterii se amână pe ședința viitoare.

Înainte de a se trece la interpelații raportorul comisiei de imunitate propune excluderea lui Polonyi Dezső dela 15 ședințe, Polonyi Géza dela 35 și Palugyai dela 30, iar lui Sümegi admoniere protocolară. Camera votează această propunere în absența opoziției, care ieșise afară din sală.

Trecându-se la interpelații contele Tisza ia cuvântul și declarând că nu e încă în situația de a putea da lămuriri pivoitor la demersul la guvernul sârbeșc. Speră însă că în curând va putea face aceasta. Până atunci însă îi roagă pe deputații respectivi să-și amâne interpelațiile nefiind în interesul țării a forța această chestie.

Mezőssy cu toate acestea își dezvoltă interpelație și îl linștește pe primul ministru că nu va face declarații cari să fie în paguba patriei. Se miră că contele Tisza se adresează acum opoziției pe care a persecutat-o cu astfel de rugări și nu ia inițiativa ca evenimentele grave să nu găsească țara desbinată. Contele Tisza ar trebui să-și supună interesele sale intereselor țării. Oratorul atacă apoi guvernul comun pe care-l învinuiește de neglijență. Pivoitor la vorbirea lui Rajasici observă că „Omladina” a existat și în 67, când însă a fost desființată pentru agitație, iar conducătorii ei au fost închiși. Tendințele trialiste sunt sprijinite de sus, și așa foarte natural că Slavii de sud caută să se desbine și să formeze un stat deosebit. Oratorul îl face responsabil pentru stările din Bosnia pe ministrul Bilinski. Îl întreabă pe primul ministru ce măsuri se vor lua pivoitor la guvernarea Bosniei.

Primul ministru îi răspunde imediat și declară că afirmațiile din interpelații nu corăspund într-o toată adevărului. Contele Tisza atacă politica guvernului coaliționist. (Zgomot mare deputații Fernbach și Sümegi sunt trimiși în fața comisiei de imunitate). Opoziția maghiară să nu-și ia informațiile din ziarele vienezze, pentru că aceste nu sunt corecte. Așa pivoitor la consiliul comun de miniștri aceste ziare au lansat fel și fel de știri, pe când de fapt s'a vorbit numai despre măsuri polițienești și

nici decum despre reforme. O schimbare în administrarea Bosniei nu va urma, nefiind necesară. Dualismul va fi menținut. Cazul cu Serbia se va putea aplana și pe cale pașnică, iar când va fi pericolul atât de mare va face ca țara să nu fie desbinată. Până când factorii au încredere în el nu-și va da dimisia.

Mezőssy ia cuvântul din nou. Între contele Tisza și mai mulți deputați din opoziție se provoacă un agitat schimb de vorbe.

După interpelația contelui Eszterházy în chestia găzii parlamentare vorbește încă contele Andrassy căruia îi răspunde contele Tisza. Ambii vorbesc despre apropierea dintre opoziție și guvern.

Deputatul Sággy amânându-și interpelația renunță în chestia depozitului de arme dela Predal. Ședința se termină după orele 11 noaptea.

NOWOJE WREMJA AMENINȚĂ.

„Nowoje Wremia” atacă în numărul său de azi monarhia, și o amenință, că, în caz dacă pentru propaganda pansârbească va începe un război cu Serbia, va da numai un motiv Rusiei, ca de asemenea să intre în război.

DIVERGINTE ÎNTRE TISZA ȘI BERCHTOLD.

În cercurile bineinformate din Viena se vorbește că între contele Tisza și contele Berchtold s'ar fi ivit cu prilejul celor din urmă consfătuiri pivoitor la demersul monarhiei mari divergințe. Contele Berchtold ar fi fost de părere că demersul să fie amânat până după ce va fi terminat lucrul de câmp, putând demersul să provoace complicații războinice. Contele Tisza a fost însă de părere ca demersul să se întreprindă cât mai curând. Propunerea contelui Tisza afirmative ar fi fost primită în sfârșit de guvernul comun. Cu toate acestea unii cred că demersul la guvernul sârbeșc va avea loc, numai după ce se va termina lucrul de câmp în Ungaria.

Nota monarhiei de altcum n'a fost comunicată încă celorlalte puteri. Despre textul notei vor fi înștiințate statele din tripla alianță și se va trimite o notă de lămurire și cabinetelor triplei antante.

INTĂLNIREA CONTELUI BERCHTOLD CU CANCELARUL GERMAN.

Contele Berchtold a plecat ieri după audiența din Ischl la Salzburg. După cum se anunță ministrul de externe va călători de aici la Berchtesgaden unde se va întâlni cu cancelarul german Bethman Holweg.

NOUI CREDITE MILITARE.

„Militaerische Rundschau” e informată că dela delegațiunile ce se vor întruni la toamnă se vor cere noi credite militare pentru urcarea salarelor ofițerilor și pentru noi baterii de obuziere de otel și cheltuielile militare vor fi cu 15 milioane mai mari.

CĂLAUL DIN VIENA CHEMAT LA SARAJEVO.

După cum se anunță din Carlsbad călaul din Viena, care petrece acolo, a fost provocat să plece imediat cu ajutorii săi la Sarajevo.

Economie.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 22 Iulie.

Grâu pe Octomvrie	13.47
Grâu pe Aprilie 1915	13.66
Secară pe Octomvrie	9.69
Ovăș pe Octomvrie	7.91
Porumb pe August	7.30
Porumb pe Maiu 1915	7.12

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Petru Damșa, Duleo. La librăria „Minerva” din Lugoj acum puteți cumpăra.
Gavril Selegian, Timișoara. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Septembrie a. c.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

În cancelaria advocațională a subscrisului află momentan aplicare
un candidat de avocat
cu practică sau începător.

Dr. Nicolae Boeriu
advocat

Șercaia (Sárkány Fogarăș m).

(Bo 2267)

Farmacist practicant

Începător găsește loc în București. Se recere matura. Doritorii se vor adresa :
farmacistului Aurel Tipeiu,
București, Calea Moșilor
406, România. (Ti 2266)

ANUNȚ.

Într-o cancelarie advocațională din Arad cu începere din 1 Septembrie află aplicare

un candidat de avocat

cu practică completă.

Adresa la administrație. (I. 2262—5)

ANUNȚ.

Se caută

UN INVĂȚĂTOR

(diplomat) pentru predarea limbii române și a cântului la curs primar. — A se adresa : Direcțiunea instit. „J. JAVET”, Craiova, România. (Ja 2269)

LIBRĂRIA ȘI TIPOGRAFIA „ȘCOALA ROMÂNĂ” DIN SUCEAVA

caută un

funcționar comercial

serios, capabil și cu însușiri recomandabile în etate de 23—24 ani. Salar lunar între 120—150 cor. Timpul întrării în serviciu 1—15 August. Respectivul are posibilitatea să avanseze și la postul de conducător al acestui institut. — Ofertele însoțite de atestate copiate, de certificatul de naștere și de fotografie, să se adreseze librăriei

„Școala română” Suceava (Bucovina).
(So. 2254)

STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE

și cură fizică-dietetică al doctorului

LAZAR POPOVICI

WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nrul 33.

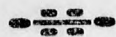
În imediata apropiere de parcul împăratesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

Duminecă dimineața

nta nu lucrezi, deci îngrijește-ți puțin sănătatea și nizuiește să te cultivi, să înveți și să te lumiezi.

Iată un exemplu:

Cei mai temuți dușmani și cei mai primejdioși subminători ai fericii omenirii sunt baccili ce nu se văd cu ochii liberi, pricinitorii celor mai multe boale molipsitoare. Impotriva acestora luptăm cu **desinfecarea**.

E notorie, că între numeroasele desinfecante în circulație, cel mai sigur și mai căutat e

Lysoform-ul

răspândit în lumea întreagă. De vânzare în farmacii și drogherii. **Prețul 80 fl.** cu instrucție pentru întrebuințare. Interesanta și valoroasa carte: **Egészség és fertőtlenítés** (Sănătatea și desinfecarea) o trimite gratuit oricui:

Dr. Keleti és Murányi
fabrică chimică, UJPEST.

Dr. HOFFMANN JENŐ

institut de phisikotherapias
BUDAPEST, Váci-körut 51.
TELEFON: 53-87.

Băi Röntgen, electricitate, de apă etc., masaj d'Arsonvalisatio, sistem suedez și vibratio. Vindecare de nervi, stomac și intestine, vindecare cu electricitate pentru slăbire, aesthetică. Boale femeiești, dureri de cap, insomnie. (E 2063)

SANATORUL Dr. GRUNWALD

BUDAPEST, VII., VÁROSLIGETI FASOR 13-15.

Se primesc bărbați și femei cari sufer de boale femeiești, — de chiurgie și boale interne, și lehuze. Bolnavi își aleg singuri medicul curant. Cură radium-Mesophorium. Laborator chimic și Röntgen. (E 2217)

Sanator-Therapia.

Se primesc

tuberculosici

pentru cură de altotie.

Budapest, VII., Városligeti fasor 11.
Telefon József 14-51. :: (E 2221)

In atențiunea albinarilor, notarilor comunali și a învățătorilor.

Cine vrea să vândă sau să cumpere ceară sau vrea să se ocupe cu cumpărarea turtelor de ceară brută, să se adreseze lui

Dürr Gusztáv, comerciant de coloniale, Arad, lângă clădirea băncii „Victoria”, care firmă cumpără pe bani gata oricâtă cantitate. (Dü 2195)

„Matteine”

antrepriză pentru stărpirea ploșnițelor și a moliiilor,

Arad, str. Tabajdi Károly 1.

(Telefon: 10-45) Ma 2212
(Proprietar: Fischer)

Execută pe lângă un preț anual moderat asigurări de palate, oteluri, institute, locuințe mai mari, impotriva parazitilor. — Execută nimicirea definitivă a ploșnițelor și a larvelor acestora pe lângă garanță de un an.

INȘTIINȚARE!

Depozitul de zaharicale și ciocoladă a lui

Gábor Miklós

se va deshide în 24 c.

ARAD, bulev. Andrássy nr. 18.

(aproape de str. Salac).

TELEFON: 1059.

(Ga 2270)

S'a finit cu viața!

Pentru că noi remediu din Flume e o mare inventiune de sistem nou care omoară cu siguranță pe cel mai de nesuferit și urcios dușman al femeii de casă, cari sunt insectele de bucătărie.

„DEGANIN” e neapărat de lipsă și la economia de câmp că nimiceste păgubitoarele insecte și furnici.

„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa articol indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire rozele le eliberează de stricăcioșii paraziți (păduchi de rose).

„DEGANIN” nu-l lertă să lipsească din nici o Cofetărie, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin aceasta ajunge fiecare proprietar la curătenia dorită.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Cafea se trimite francat. — Speditiuni de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expediază francat.

Modul de folosire gratis. — Se caută Agent.

— 1 kgr. numai 2 cor. —

1 kgr. Cafea fină și aleasă numai 2 Cor. 80 fleri.

1 kgr. Cafea fină mărgelă numai 3 Cor. 20 fleri.

1 kgr. Cafea Cuba cea mai fină 3 Cor. 60 fleri.

Prețcurent gratis!

F. A. DEGAN. — Flume.

SCRISORI DE RECUNOȘTIINȚĂ

Nr. 14516/1913. Spectabilă Firmă

F. A. Degán Flume.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina Institutului nostru era de un timp încoace de dreptul infectat de svabi, spre a căror stărpire n'a folosit n'ci unul din pravurile comune. Din întâmplare un ami al nostru ni-a amintit de inventiunea D.-V. cu care le asemenea am făcut probă și spre marea noastră surprindere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a scăpat de urciosii gândaci. În toată conștiința putem recomanda ori cui produsul Dv., ca remediu excelent în toată privința și de un rezultat sigur.

Direcțiunea Spitalului Civil—Flume
Dr. Sichel, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut experiența celor ce mi-ai mai furnizat și rezultatul satisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu
Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

Am folosit praful „Deganin” ordnat la D-ta în apartamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun succes... I-am folosit și la stărpirea păduchilor de rose, — ba chiar și la insectele produse de mucezeală... și preste tot locul a folosit

Debreceni Lajos
Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant de cârnați și salamă în Debrecen.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Deganin”, am fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lucră cu efect.

Berthold Frenzt și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.

S'a
deschis

!

în Arad
în casa-Löcs din
colțul străzii Salacz

magazinul
de modă
Németh

unde se pot căpăta
cele mai noi și mai
moderne

pânuri de vară p. haine.

Asortiment bogat.
Prețuri convenabile.

Roagă binevoitor sprijin:

Németh
magazin de modă.

(Ne 2215)

VINURI vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-
tarul de vii din Sîria (Világos) **Petru Benea**,
căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911 - 1912

Vin alb	70	60
Rizling	72	62
Roșu de Miniș	100	90
Carbenet	110	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	46	—
Rizling	48	—
Șiller	50	—

Rachluri.

Rachlu de treve	1 80
Rachlu de treve specialitate	2 20

Expediez la dorință în sticle și în canti-
tate mai mică vin.

Vinul să expedieză cu rambursă dela 50
litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

№ 947

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Ifj. Rózsa Gyula

„UNIO”, fabrică mecanică
de ghete, sandale și pantofi

Budapest, VII. ker., Dohány-u. 16-18.

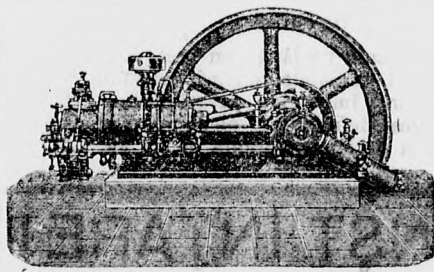
TELEFON:
93-75

Prețurile sandalelor, per duzină:

Nr. 20-25	cor. 32	(Ro 2102)
„ 26-28	„ 42	
„ 29-34	„ 52	
„ 35-41	„ 62	
„ 42-45	„ 72	

Cantitatea de producție zilnică 450 perechi.

Motoarele Adam orig. sistem Diesel

sunt neîntrecute și cele mai excelente în
economie și la mărșă. — Cea mai bună
și mai solidă execuție! — Mers liniștit
și cadentat. — Funcțiune ineccepționabilă
și astfel este exclusă orice perturbație! —
Cea mai largă garanție și condițiuni favo-
rabile de plătire! — Prospeete și referințe
dela cea mai bună firmă gratis și franco.
Reprezentant general pentru Transsylvania
și România (Ge 2156)

IOAN SCHIEB

birou tehnic

Sibi'u-Hermanstadt, str. Heltauer 30.

Noua berărie de Steinbruch și-a început deja calea triumfală.

Depozit principal:

Kaufmann Lajos és Tsa
Arad, piața Boros Béni 21.

Adresa:

HAUPTSTÄDTISCHE BIERBRAUEREI A. G.
STEINBRUCH.

(Bo 2245)

Mii de inși

binecuvântă mijlocul nutritor de întărire

„Kárpátia”

care în decurs de 3-4 zile încetează cea mai
crâncenă tuse.

„KÁRPÁTI” e un mijloc excelent contra boa-
lelor de astmă, răgușală, constipație, precum
și la boale de gât, — plămâni și stomac.

Efect sigur, deja la prima încercare.

1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de
700 grame cor. 5.—

De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov

str. Claustrului Nr. 16.

(Ho 1846-30)

Balsamul farmaci- stului A. THIERRY

Allein echter Balsam
aus der Schützengel Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn

e veritabil numal dacă are
marca de scutire călugărească.
Are efect excelent la boalele or-
ganelor de respirație, tuse, im-
bilosare, răgușală, catar de gât,
boale de plămâni, lipsă de apetit,
mistuire neregulată, boale hote-
rice, influență, cărcel în stomac,
etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 stic-
le mari, sau 1 sticlă
mare pentru călătorie
6 cor. 60 fil.

Alifia Centifolia

a farmacistului

A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror răni învechite din cancer,
inflamații, aprinderi, carbunculi, pentru îndepărtarea obiec-
telor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică
invaziunea sângelui. 2 tegle 3 cor. 60
fil. trimițându-se banii înainte sau cu
ramburs. — De vânzare în Budapesta la
farmacia **TÖRÖK I.** precum și în
cele mai de seamă farmacii din țară.

In cantități mari în drogheriile: Thal-
mayer és Seltz, urmașii lui Koch-
meister, Radanovits Testv. Unde nu
se găsește să se ceară direct dela pro-
prietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul
păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

Prețuri ieftine! (Ba 2207) **Garanță pe 10 ani**

Mașină familiară de cusut Cor. 75
 Mașină de cusut cu luntre rotundă Cor. 130
 Mașină bobbin central. . Cor. 140

Pentru plățiri în rate cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți separate la acestea. — Pețuri de fabrică, cu garanță. — Numai articole de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

Kutsera István
 Instalator de mori **SZABADKA, Vesselényi-u. 667 sz.**

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și clururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comenzi în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. **TELEFON: 279.**

Ku 1602)

FRANZ SEEMANN
 conornicar, prăvălie de oroloage

Sibiu-Nagyszeben, str. Turanul (Saggasse) 30.

Oferă on. public din localitate și provincă prăvălia sa de **ceasuri și bijuterii,** unde pentru cele mai ieftine prețuri se pot procura ceasuri de buzunar, de perete și sculătoare precum și totfelul de bijuterii și inele de logodnă. Reparaturile se execută cu specialitate.

Pentru ceasurile cumpărate și reparate la mine ofer garanție. (Se 1588)

LAHN! KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ARNOLD
 ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fundată în anul 1864

La 118

Fabrică și depozit de mobile atelier de ornamente și tapiserie, fabrică de matrațe de sirmă galvanizată, antepană de pompe funebre.

Fabrică de mobile, Nagyenyed

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgiu-român (Oláhszentgyörgy, Beszterce-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordice ai Transilvaniei în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiu-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, ciorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunțează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la benoragie și catare de mitră.

Ca baș (scaldă) înfrunțează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametriche etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi corâspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2-5 cor la zi, în hotele și vile. Înaintea de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis, Parc și alea (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din cecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K. 1-20 II. 1 cor.

Calea ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăsuri comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

(So 2110)

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumșeții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a **preparatelor dr.-lui Sihulsky** o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expedim în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentruca să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebunțarea acestui aparat îndepărtează pistruele, petele, sgrăbunțele, lucirea feței și roșăța feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: alifie pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față, sunt pentru întrebunțare de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele produse, pe tegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și isoalitura dr.-lui Sihulsky!!!

Alifie pentru față de dr. Sihulsky	oor. 1-40 fl.
Săpun „ „ „ „ „ „	—70 „
Apă „ „ „ „ „ „	1-40 „
Cremă de mătase „ „ „ „ „ „	1-20 „
Pudră „ „ „ „ „ „ (în orice culoare)	1-20 „

Cosmeticalul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unelc preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielei o finețe ca de catifea. Modul de întrebunțare se dă la fiecare sticlă. **Prețul 70 fl.**

Pentru îngrijirea **spiritul pentru păr „Capillor”** care împiedecă căderea părului oferim **redă părului cărunt**, rea părului și ca un adevărat nutromânt al rădăcinei părului, împiedecă chella. — Modul de întrebunțare se dă la fiecare sticlă! **Prețul 1 oor. 20 fl.**

„Regenerator pentru păr” redă părului cărunt culoarea originală **Prețul 2 cor.**

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Sorietți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat. Me 1236 **Discreția e asigurată.**

cruch
fală.

Tsa
21.
EI A. G.

Intărire
a

cea mal
ontra boa-
precum
ac.
e.
sticlă de

ășov
1846—30)

ERRY

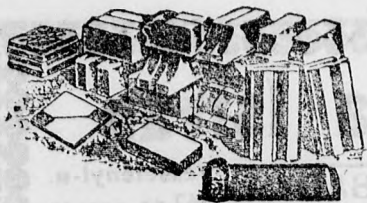
acă are
gârșita.
bale or-
nă, im-
r de gât,
de apeti,
ale hote-
stomac,

u 6 sti-
sticlă
lătoric

folia
R Y
cancer,
ea obiec-
impiedecă

gerul
itsch).

derabil!

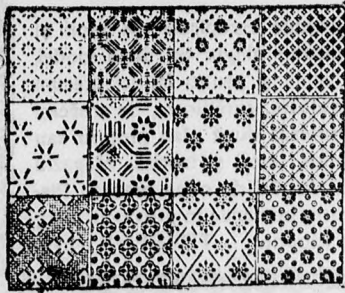

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire
Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

Execută: **padințări de terazzo, granit, mozaic, beton, cheramit și mozaic**: precum și **canale de beton și fundamente pentru mașini**, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate și serviciu prompt. — Pe lângă prețul de fabrică se mai capătă tement de beocin și portland.

NOUĂ

prăvălie
de obiecte
mecanice.

NOUĂ

prăvălie
de obiecte
mecanice.

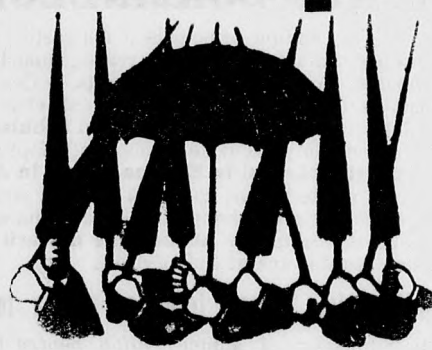
Cu stimă aduc la cunoștința on. public
din localitate și din provincie, că în

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belv.) Losonezyi-tér 16,
lângă biserica catedrală, am deschis

O excelentă prăvălie de obiecte mecanice

corespunzătoare tuturor cerințelor moderne. — Țin în depozit cele
mai bune mașini de cusut, biciclete și fonografe; execut totfelul
de lucrări în bransa mea, cu prețuri moderate și pe lângă garanția.

Cu deosebită
stimă: **Schuster Gusztáv, mecanic**
fost conducător al atelierului mecanic a lui STAM. ☒ (Su 2211)

Unde

se pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile
cele mai moderne — **En-tout-cas**
și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și
estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate;
GULERE și **MANGETE**
albe și colorate; **BATISTE** de buzunar;
BRATELE; **CRAVATE** pentru gulere
simple și duple; **CĂMEȘI** din păr de
camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă
p. bărbați în sortiment bogat și cu pre-
țurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

Dacă suferi în DURERI DE STOMAC!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și
cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA”, (purgativul de fier) a lui Sándor,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolo-
sitoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incu-
ierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere
de cap, sgăreluri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vo-
mare, greață, răgăleli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2*50 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA”, va fi permanentă dacă
deodată folosim

„Regenolul” (balsam de stomac) a lui Sándor,

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi
de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap,
curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în
gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în
timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1*20 fileri.

Originalul „Laxa” și „Regenolul” se poate afla la preparatorul original:

Sándor Zoltán

farmacist în Erdősztgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGEMUL” la ce e de
recomandat să fie cu atențiune! (Sa 572)

SPELE FIECARE ECONOAMĂ

cu aparatul „BERTA”, brevetat, nu ruginește, cu ventili auto-
mat, cu preslune atmosferică, care e ieftin, bun și durabil.

AVANTAJELE APARATULUI BERTA

hainele nu trebuie frecate, deoarece presiunea aerului soarbe
murdăria din haine și nu strică haina. În decurs de 1 oră de
patru ori mai mult se spală decât cu mâna, cu apă, săpun și
putere pe jumătate mai puțin. În gospodării mari e foarte po-
trivită, deoarece capacul aparatului poate fi întrebuițat ca bid,
dupăcum se vede și în chipul de aci.

Prețul unei bucăți cu capac 20 coroane;

prețul aparatului e 6 cor., aparatul împreună cu oala 11 cor.
Numai aparat provăzut cu marca de scutire de mai sus să
primiți. — Se caută revanzători. — Singurul fabricant.

Berta Károly, fabrică de lucrări de tinichigiu

Hodmezóvásárhely.

(Be 2209)